

Grupul la nivel înalt pentru nediscriminare, egalitate și diversitate

Subgrupul pentru date privind egalitatea

Notă de orientare referitoare la colectarea și utilizarea datelor privind egalitatea pe baza originii rasiiale sau etnice

COMISIA EUROPEANĂ

Direcția Generală Justiție și Consumatori

Direcția D – Egalitatea de șanse și cetățenia Uniunii

Unitatea D1 – Politici de nediscriminare și coordonare a acțiunilor vizând romii

COMISIA EUROPEANĂ

B-1049 Bruxelles

**Notă de orientare
referitoare la colectarea și utilizarea
datelor privind egalitatea pe baza originii
rasiale sau etnice**

Comisia mulțumește Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) pentru contribuția sa amplă la elaborarea prezentei note de orientare pe baza cunoștințelor și a expertizei sale care acoperă un spectru larg.

Manuscris finalizat în septembrie 2021

PDF	ISBN 978-92-76-40984-7	doi: 10.2838/464610	DS-01-21-144-RO-N
-----	------------------------	---------------------	-------------------

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2021

© Uniunea Europeană, 2021

Politica de reutilizare a documentelor Comisiei Europene este pusă în aplicare în temeiul Deciziei 2011/833/UE a Comisiei din 12 decembrie 2011 privind reutilizarea documentelor Comisiei (JO L 330, 14.12.2011, p. 39). Cu excepția cazului în care se prevede altfel, reutilizarea prezentului document este autorizată în temeiul unei licențe Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Acest lucru înseamnă că reutilizarea este autorizată, cu condiția ca sursa documentului să fie menționată și să fie indicate eventualele modificări.

Notă de orientare referitoare la colectarea și utilizarea datelor privind egalitatea pe baza originii rasiale sau etnice

Cuprins

Preambul.....	7
Contextul și scopul prezentei note de orientare	9
Nevoia de date pentru opțiuni de politică adoptate în cunoștință de cauză	10
Conceptul de „origine rasială sau etnică”	11
Ce sunt „datele privind egalitatea”?	12
Scopul și structura notei de orientare	12
1. Cartografierea surselor de date existente care oferă informații privind originea rasială sau etnică (inclusiv a categoriilor aplicate și a definițiilor care stau la baza acestora)	15
Justificare	15
Orientări.....	15
Exemple de practici naționale.....	17
2. Efectuarea unei evaluări a nevoilor utilizatorilor (potențiali) de date defalcate în funcție de originea rasială sau etnică.....	18
Justificare	18
Orientări.....	18
Exemple de practici naționale.....	19
3. Alinierea definițiilor, a clasificărilor și a încadrărilor în categorii legate de originea rasială sau etnică și integrarea datelor privind originea rasială sau etnică în sondajele UE și în sondajele naționale	21
Justificare	21
Orientări.....	22
Exemple de practici naționale.....	24
Exemple de abordări ale organismelor de promovare a egalității pentru a îmbunătăți armonizarea	26
4. Colectarea și utilizarea datelor privind egalitatea în deplină conformitate cu Regulamentul general al UE privind protecția datelor și cu normele naționale de protecție a datelor	26
Justificare	26
Orientări.....	27
Exemple de practici naționale.....	29
5. Colectarea informațiilor privind autoidentificarea pe baza „originii rasiale sau etnice” (modalități de colectare a acestor informații)	30
Justificare	30
Orientări.....	31

Exemple de practici naționale.....	34
Exemple din sondajele realizate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA).....	36
6. Utilizarea informațiilor indirecte atunci când se colectează date privind originea rasială sau etnică (atunci când autoidentificarea nu este posibilă).....	38
Justificare	38
Provocări	38
Orientări.....	40
Exemple de practici naționale.....	41
7. Colectarea datelor privind experiența de discriminare pe criterii de origine etnică/rasială în domeniul-cheie al vieții.....	41
Justificare	42
Orientări.....	42
Exemple de practici naționale.....	44
Exemple din sondajele FRA.....	46
8. Asigurarea unui buget suficient pentru sondaje periodice de colectare a datelor privind egalitatea care vizează originea rasială/etică, în special atunci când colectarea datelor administrative nu este posibilă.....	47
Justificare	47
Orientări.....	47
Exemple de practici naționale.....	48
Considerații etice suplimentare pentru colectarea datelor pe baza originii rasiale sau etnice	49

Preambul

„Uniunea Europeană respinge teoriile care încearcă să stabilească existența unor rase umane separate. Folosirea termenului «rasă» în prezenta directivă nu implică acceptarea unor asemenea teorii.”¹

Rasa/originea rasială și/sau originea etnică sunt **concepte sociale** și, prin urmare, reprezintă substituenți deficitari ai diversității genetice a omenirii². În timp ce unele persoane se pot autoidentifica drept „albe” sau „de culoare”, rasismul și discriminarea rasială sau etnică sunt adesea influențate de modul în care societatea încadrează persoanele în categorii bazate pe rasă.

Ideile privind rasa/originea rasială le sunt adesea atribuite sau impuse oamenilor; persoanelor sau grupurilor le pot fi atribuite identități rasiale de către alte persoane în moduri care le afectează negativ experiențele și felul în care sunt tratate. Conceptul social al rasei/al originii rasiale este diferit de modul mult mai variat și complex în care oamenii se pot autoidentifica, însă acesta poate și coincide cu modul respectiv de autoidentificare³.

[Principiile și recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru recensământul populației și al locuințelor în ceea ce privește etnia](#) (punctul 4.184.) definesc în linii mari etnia drept un concept *„bazat pe o înțelegere comună a istoriei și a originilor teritoriale (regionale și naționale) ale unui grup sau ale unei comunități etnice și pe caracteristici culturale precum limba sau religia. Înțelegerea sau opiniile respondenților cu privire la etnie, aspectele cunoscute în legătură cu proveniența familiilor acestora, numărul generațiilor care au trăit într-o anumită țară și perioada de timp care a trecut de la momentul imigrării sunt toți factori posibili care afectează raportarea etniei într-un recensământ. Etnia este multidimensională și mai degrabă un proces decât un concept static; prin urmare, clasificarea etnică ar trebui abordată având în vedere o serie de limite mobile.”*

[Decizia-cadru privind rasismul și xenofobia](#) a UE prevede că termenul de „descendență” *„ar trebui să fie interpretat ca referindu-se în principal la persoanele sau grupurile de persoane care sunt descendenți ai unor persoane ce ar putea fi identificate prin anumite caracteristici (cum ar fi rasa sau culoarea), fără a fi necesar ca toate aceste caracteristici să mai existe încă”*.

În conformitate cu legislația aplicabilă a UE⁴, prezenta notă de orientare se referă la „origine rasială sau etnică” din perspectiva considerării sale drept:

- motiv de discriminare.

În conformitate cu practica stabilită în unele țări și în statele membre ale UE – care utilizează categoria „origine rasială sau etnică” în scopuri statistice, inclusiv pentru a evidenția discriminarea și

¹ Considerentul 6 din [Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică](#). A se vedea, de asemenea, [Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025](#), p. 1.

² A se vedea: Yudell M. et al., „[Taking race out of human genetics](#)” (Eliminarea conceptului de rasă din genetica umană), *Science* 351 (6273):564-565, 2016 și Zack, N. (2018), „[Social Construction and Racial Identities](#)” (Conceptele sociale și identitățile rasiale), în Zack, N., *Philosophy of Race. Palgrave Philosophy Today* (Filosofia rasei. Filosofia în zilele noastre – seria Palgrave), Palgrave Macmillan, Cham.

³ Guvernul provinciei Ontario (2018), [Data Standards for the Identification and Monitoring of Systemic Racism](#) (Standarde privind datele pentru identificarea și monitorizarea rasismului sistemic). Standardele privind datele pentru combaterea rasismului – Ordinul nr. 897/2018 al Consiliului.

⁴ [Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică](#) („Directiva privind egalitatea rasială”), precum și articolele 10 și 19 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

inegalitatea – prezenta notă de orientare se referă, de asemenea, la „origine rasială sau etnică” în sens de:

- categorie statistică (analitică) generică, ce permite dezagregarea oricăror date pentru a realiza o evaluare a situației egalității în societate,
- și aspect al autoidentificării și al legăturii etnice ale unei persoane, și anume în calitate de caracteristică personală.

Pentru a adopta opțiuni de politică în cunoștință de cauză în vederea combaterii discriminării și a promovării egalității de tratament, legiuitorii și factorii de decizie au nevoie de date privind poziționarea socială a persoanelor și experiențele acestora în materie de rasism și discriminare pe criterii de origine rasială sau etnică.

Cu toate acestea, introducerea unor categorii precum „originea rasială sau etnică” în statisticile oficiale prezintă riscul ca astfel de încadrări în categorii să fie reproduse social și utilizate pentru etichetarea incorectă a persoanelor⁵. Acest lucru poate avea consecințe negative pentru membrii anumitor grupuri sociale, care decurg din sistemele de convingeri părtinitoare (potențial stereotipe) pe care le poate sprijini o astfel de încadrare socială⁶.

Pentru a aborda acest aspect, utilizarea categoriilor statistice (analitice) pentru orice colectare a datelor sau în scopul dezagregării datelor ar trebui să aibă întotdeauna în vedere principiul fundamental bazat pe drepturile omului *de a nu face rău*, propus de Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) în [Abordarea bazată pe drepturile omului privind datele](#).

A nu face rău înseamnă că **nicio activitate de colectare a datelor nu ar trebui să creeze sau să accentueze discriminarea, prejudecățile sau stereotipurile existente** și că datele colectate ar trebui utilizate în beneficiul grupurilor pe care le descriu și al societății în ansamblu.

În consecință, prezenta notă de orientare recunoaște și reafirmă abordarea bazată pe drepturile omului privind datele a OHCHR și setul său de principii legate de participare, dezagregarea datelor, autoidentificare, transparență, confidențialitate și responsabilitate⁷.

⁵ În acest sens, trebuie să se țină seama de două aspecte: (a) nu este posibil să se limiteze utilizarea limbajului la comunicatorii care acționează în cunoștință de cauză într-o societate și (b) intențiile conștiente ale comunicatorilor nu sunt singurii factori care influențează sensul social al unui concept sau al unei categorii.

⁶ Liberman, Z. et al. (2017), „[The origins of social categorization](#)” (Originile clasificării sociale), *Trends in Cognitive Sciences*, vol. 21, nr. 7, p. 556-568.

⁷ Cu toate acestea, nu ar trebui să existe o interdicție generală privind publicarea de date care ar putea prezenta anumite grupuri într-un mod negativ, atunci când acestea se referă la practici care contravin demnității și drepturilor persoanelor. De exemplu, publicarea de date cu privire la mutilarea genitală a femeilor (MGF) ar putea fi văzută ca o consolidare a stereotipurilor existente ale anumitor grupuri în care se utilizează practica respectivă, însă acest lucru este, de asemenea, în beneficiul societății și al drepturilor femeilor și fetelor afectate. Colectorii de date și alte părți interesate responsabile trebuie să acționeze în mod responsabil atunci când prezintă și interpretează astfel de date.

Contextul și scopul prezentei note de orientare

Datele privind egalitatea sunt esențiale pentru evaluarea situației minorităților etnice și a altor grupuri bazate pe rasă, combătând astfel în mod eficace rasismul și inegalitățile structurale⁸. Datele fac ca natura și amploarea discriminării și inegalității să fie vizibile⁹ și asigură fundamentul pentru elaborarea de politici bazate pe dovezi. Atunci când sunt colectate în mod regulat și sistematic, statisticile privind egalitatea permit statelor membre să evalueze aplicarea corespunzătoare a legislației împotriva discriminării, să monitorizeze respectarea obligațiilor în materie de drepturi ale omului și să urmărească progresele înregistrate în atingerea obiectivelor în materie de egalitate – astfel cum sunt stabilite de instrumentele de guvernare economică ale UE, cum ar fi [semestrul european](#) sau de agendele la nivel mondial, cum ar fi [Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare durabilă](#).

În prezent, puține țări aplică sisteme cuprinzătoare sau au o abordare coordonată în ceea ce privește colectarea și utilizarea datelor privind egalitatea, care ar identifica inegalitățile bazate pe originea rasială sau etnică. Dacă sunt disponibile, adesea, aceste date nu sunt actualizate sau nu sunt comparabile în timp și între regiuni geografice; frecvent, acestea au un domeniu de aplicare limitat și nu sunt disponibile în mod transparent în domeniul public.

Recunoscând acest lucru, în 2018, Grupul la nivel înalt al UE pentru nediscriminare, egalitate și diversitate (GNI) a înființat Subgrupul pentru date privind egalitatea (subgrupul) pentru a sprijini statele membre în eforturile lor de îmbunătățire a colectării și a utilizării datelor privind egalitatea. Grupul a însărcinat Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) cu facilitarea activității subgrupului, în conformitate cu mandatul agenției de a dezvolta metode și standarde de îmbunătățire a comparabilității, a obiectivității și a viabilității datelor privind egalitatea la nivel european¹⁰.

Până în prezent, subgrupul a elaborat:

- un set de [orientări fără caracter obligatoriu privind colectarea și utilizarea datelor privind egalitatea](#);
- un [compendiu de practici promițătoare pentru colectarea datelor privind egalitatea](#) puse în aplicare la nivel național;
- un [instrument de cartografiere și diagnosticare](#) pentru a ajuta statele membre să cartografieze sursele existente de date privind egalitatea și să identifice lacunele.

În 2020, mandatul subgrupului a fost extins până în 2025 pentru a sprijini eforturile Comisiei Europene de a pune în aplicare o abordare coerentă asupra colectării datelor privind egalitatea în ceea ce privește datele defalcate în funcție de originea rasială sau etnică. Pentru a îndeplini acest obiectiv,

⁸ [Recomandarea Consiliului privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor](#) definește discriminarea sistemică sau structurală „ca fiind evidentă în inegalitățile care rezultă din legislație, politică și practică, nu prin intenție, ci ca rezultat al unei serii de factori instituționali implicați în elaborarea, punerea în aplicare și revizuirea legislației, a politicilor și a practicilor” (p. 20).

⁹ FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#) (Egalitatea în UE după 20 de ani de la punerea inițială în aplicare a directivelor privind egalitatea). Aviz. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații.

¹⁰ [Regulamentul \(CE\) nr. 168/2007 al Consiliului din 15 februarie 2007 privind înființarea Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene JO L 53, 22.2.2007.](#)

subgrupul a convenit să elaboreze pentru statele membre orientări practice privind îmbunătățirea colectării datelor defalcate în funcție de originea rasială sau etnică.

Nevoia de date pentru opțiuni de politică adoptate în cunoștință de cauză

„Respectând pe deplin contextele lor naționale, statele membre ar trebui să treacă la colectarea datelor defalcate în funcție de originea rasială sau etnică, pentru a reflecta atât experiențele subiective de discriminare și victimizare, cât și aspectele structurale ale rasismului și ale discriminării. Aceste date ar trebui să fie cuprinzătoare, fiabile, regulate și actuale, ar trebui să fie integrate în sondajele UE și în cele naționale și ar trebui să fie reprezentative și comparabile.” [Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025](#), p. 16.

În 2020, UE a luat măsuri decisive în direcția unei abordări mai holistice a combaterii rasismului, a xenofobiei și a intoleranței asociate acestora și a adoptat primul [plan de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025](#). Planul abordează atât formele individuale, cât și cele structurale (instituționalizate) de rasism și stabilește o serie de măsuri concrete pentru obținerea unor „date corecte pentru opțiuni de politică adoptate în cunoștință de cauză”. Acesta solicită măsuri mai ferme către o nouă abordare în ceea ce privește colectarea datelor privind egalitatea și încurajează statele membre să asigure o mai bună colectare a datelor defalcate în funcție de originea rasială sau etnică.

Acest lucru este în conformitate cu [Declarația și Programul de acțiune de la Durban](#), care îndeamnă statele „să colecteze, să compileze, să analizeze, să disemineze și să publice date statistice fiabile la nivel național și local și să întreprindă orice alte măsuri conexe necesare pentru a evalua periodic situația persoanelor și a grupurilor de persoane care sunt victime ale rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și intoleranței asociate acestora”.

Nevoia de date privind etnia a fost, de asemenea, identificată de Curtea de Conturi Europeană – în raportul său special din 2016 intitulat „[Inițiativele de politică ale UE și sprijinul financiar acordat de aceasta pentru integrarea romilor](#)” – în care a solicitat Comisiei să coopereze cu statele membre în vederea elaborării unei metodologii comune și să le încurajeze pe acestea să colecteze date statistice privind etnia.

Pandemia de COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra egalității în întreaga lume: persoanele care sunt deja cel mai expuse riscului de discriminare și inegalitate (cum ar fi persoanele în vârstă, persoanele cu handicap, membrii minorităților etnice, romii și nomazii (*travellers*), persoanele fără adăpost sau cele care trăiesc în spații suprapopulate) au fost și sunt expuse unui risc mult mai mare de a se îmbolnăvi sau de a muri din cauza virusului¹¹.

Cu toate acestea, în majoritatea țărilor din UE, statisticile de sănătate disponibile în mod oficial cu privire la COVID-19 nu au putut fi (pe deplin) defalcate în funcție de originea rasială sau etnică. Acest lucru a avut un efect negativ asupra eficacității măsurilor de protecție menite să reducă răspândirea virusului, precum și a campaniilor de informare și prevenire care au vizat persoanele și grupurile cu un risc ridicat de expunere excesivă.

¹¹ FRA a publicat rapoarte periodice cu privire la [implicațiile pandemiei de COVID-19 asupra drepturilor fundamentale](#) în 2020 și 2021.

Conceptul de „origine rasială sau etnică”

Potrivit Lillei Farkas¹², „originea rasială, originea etnică și originea națională reprezintă motive mutabile, care includ naționalitatea, culoarea, descendența, religia minoritară, limba minoritară, cultura și tradițiile minorităților. Alături de calitatea de străini și de imigranți a persoanelor vizate, aceste caracteristici constituie cei mai comuni substituenți ai originii rasiale sau etnice – un aspect confirmat în special în contextul colectării datelor privind inegalitățile, care se bazează în mod categoric pe aceștia”. În plus, aceste categorii sociale sunt recunoscute ca fiind intrinsec interconectate, deși legislația nu prevede o diferențiere clară în acest sens. Prin urmare, este necesară o analiză atentă pentru a stabili dacă discriminarea se bazează pe originea rasială sau etnică sau pe un element constitutiv al ambelor noțiuni, cum ar fi religia minoritară.¹³

Mai multe exemple de jurisprudență referitoare, de exemplu, la romi extind interpretarea discriminării etnice prin luarea în considerare și a marginalizării sociale și a segregării spațiale¹⁴. În plus, imigranții și descendenții imigranților sunt identificați pe baza categoriilor care denotă statutul lor de imigranți – cum ar fi cetățenia (cetățeniile), țara de origine, țara de origine a părinților, anul în care au imigrat și limba vorbită acasă. Pentru imigranți și descendenții imigranților, astfel de categorii sunt utilizate în mod obișnuit ca substituenți ai etniei în țările în care colectarea așa-numitelor „statistici etnice” este interzisă prin lege.

În ceea ce privește experiențele de discriminare, devin importante întrebările cu privire la percepția celorlalți (a celor care discriminează) asupra unei persoane – pe baza unor procese externe de atribuire a unor caracteristici percepute. Caracteristicile atribuite de alte persoane nu au în mod necesar legătură cu modul în care se autoidentifică o persoană. După cum observă Farkas, „discriminarea bazată pe originea rasială și etnică apare rareori ca răspuns la autoidentificarea unei persoane ca aparținând sau ca fiind membru al unui anumit grup rasial sau etnic. Procese precum atribuirea unor anumite caracteristici sau desemnarea într-un anumit fel, catalogarea drept «cei alții», gruparea și stereotipurile creează, instituie sau impun origini rasiale sau etnice. Este posibil ca identitatea rasială sau etnică să nu corespundă celei percepute sau presupuse de un terț. Identitatea este fluidă și se poate schimba în timp. Totuși, acest lucru nu afectează în mod necesar modul în care este percepută persoana respectivă. O concepție asupra originii rasiale și etnice poate fi impusă, de asemenea, din interiorul comunităților și asupra unor identități care se intersectează și a unor interese divergente.”¹⁵

¹² Farkas, L. (2017), „[The meaning of racial or ethnic origin in EU law: between stereotypes and identities](#)” (Sensul termenului de „origine rasială sau etnică” în legislația UE: între stereotipuri și identități), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 8.

¹³ Farkas, L. (2017), [Analysis and comparative review of equality data collection practices in the European Union: Data collection in the field of ethnicity](#) (Analiza și revizuirea comparativă a practicilor de colectare a datelor privind egalitatea în Uniunea Europeană: colectarea datelor referitoare la etnie), Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 9.

¹⁴ D.H. și alții/Republica Cehă, cererea nr. 57325/00, Hotărârea Marii Camere din 13 noiembrie 2007 și Yordanova și alții/Bulgaria, cererea nr. 25446/06, Hotărârea din 5 iunie 2012 (a se vedea Farkas, 2017, p. 9f).

¹⁵ Farkas, L. (2017), „[The meaning of racial or ethnic origin in EU law: between stereotypes and identities](#)” (Sensul termenului de „origine rasială sau etnică” în legislația UE: între stereotipuri și identități), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 37.

În plus, identitatea unei persoane cuprinde caracteristici multiple, care se intersectează, iar acestea trebuie recunoscute ca atare; nu numai originea rasială sau etnică, ci și sexul, vârsta, orientarea sexuală, (diz)abilitățile și alte trăsături personale.¹⁶

Pentru mai multe informații privind cadrul teoretic și juridic al definiției originii rasiale sau etnice, a se vedea raportul Comisiei privind [analiza și revizuirea comparativă a practicilor de colectare a datelor privind egalitatea în Uniunea Europeană în ceea ce privește etnia](#).

Ce sunt „datele privind egalitatea”?

[Manualul european referitor la datele privind egalitatea](#) și [Orientările referitoare la îmbunătățirea colectării și a utilizării datelor privind egalitatea](#) definesc „datele privind egalitatea” ca fiind orice informație utilă în scopul descrierii și al analizării situației egalității, precum și în scopul motivării și al luării unor decizii referitoare la aceasta. Informațiile pot fi cantitative sau calitative. Acestea pot include date agregate care reflectă inegalitățile sau cauzele ori efectele acestora în societate.

Statisticile privind egalitatea pot fi compilate din mai multe surse de date, cum ar fi recensămintele populației, registrele administrative, sondajele privind gospodăriile și persoanele fizice, studiile privind victimizarea și sondajele comportamentale. Alte surse ar putea include datele privind plângerile (inclusiv, de exemplu, profilurile agregate ale reclamanților și ale infractorilor), datele privind justiția penală (inclusiv, de exemplu, statisticile judiciare și datele privind rezultatele cauzelor în instanță, precum și compensațiile oferite/sancțiunile aplicate), precum și alte căi de colectare a datelor, care includ testele de stabilire a discriminării, monitorizarea diversității de către angajatori și furnizorii de servicii și datele utilizate pentru antrenarea algoritmilor pentru inteligența artificială (IA) și învățarea automată.

Datele defalcate în funcție de anumite caracteristici personale – inclusiv vârsta, sexul, originea rasială sau etnică, religia sau convingerile, handicapul, orientarea sexuală și identitatea de gen – pot fi utilizate pentru a produce date privind egalitatea, la nivel agregat, în scopuri statistice, cu condiția ca acest lucru să se realizeze cu respectarea deplină a dispozițiilor legale și a excepțiilor corespunzătoare.¹⁷

Scopul și structura notei de orientare

Răspunzând [Planului de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025](#) și apelurilor altor grupuri de a îmbunătăți disponibilitatea datelor privind egalitatea defalcate în funcție de originea rasială sau etnică, Subgrupul pentru date privind egalitatea a convenit să elaboreze prezenta notă de orientare practică.

Aceasta urmărește:

- să identifice provocările legate de colectarea datelor privind originea rasială sau etnică;
- să evidențieze căi promițătoare către o abordare mai standardizată și mai coerentă în acest sens;

¹⁶ Farkas, L. (2017), [The meaning of racial or ethnic origin in EU law: between stereotypes and identities](#) (Sensul termenului de „origine rasială sau etnică” în legislația UE: între stereotipuri și identități), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 37.

¹⁷ FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#) (Egalitatea în UE după 20 de ani de la punerea inițială în aplicare a directivelor privind egalitatea). Avis. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații, p. 65.

- să furnizeze orientări practice cu privire la modalitățile eficace de a produce date complete, fiabile, comparabile și regulate la nivel național;
- să ajute instituțiile din sectorul public și alte părți interesate relevante să identifice disparitățile bazate pe originea etnică sau rasială și să combată în mod eficace rasismul și discriminarea structurală.

Orientările se bazează pe:

- [Orientările referitoare la îmbunătățirea colectării și a utilizării datelor privind egalitatea](#), orientări care nu au un caracter obligatoriu;
- recomandările incluse în [Manualul european referitor la datele privind egalitatea \(revizuirea din 2016\)](#);
- raportul Comisiei privind [colectarea datelor referitoare la etnie](#).

În plus, orientările se bazează pe consultanță de specialitate, pe standardele existente în materie de date privind combaterea rasismului sau a discriminării și pe ghiduri de dezagregare a datelor, cum ar fi:

- [Ghidul CEE-ONU privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei](#) și
- [Principiile și recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru recensământul populației și al locuințelor](#) în ceea ce privește etnia.

În plus, orientările iau în considerare diverse surse de date posibile (precum recensămintele populației, registrele administrative, datele privind plângerile, sondajele privind gospodăriile și persoanele fizice) și cerințele specifice ale acestora.

Orientările abordează, de asemenea, întrebările care apar în legătură cu aplicarea [Regulamentului general privind protecția datelor \(RGPD\)](#), subliniind modul în care pot fi colectate datele privind originea rasială sau etnică în scopuri statistice agregate în conformitate cu legislația UE.

Publicul-țintă al orientărilor include organismele publice sau private implicate în colectarea și utilizarea datelor privind egalitatea care vizează originea rasială sau etnică, precum:

- producătorii de date din cadrul organismelor politice și administrative de la nivel național, regional și local;
- institutele naționale de statistică;
- organizațiile private și publice care își desfășoară activitatea în domeniul locurilor de muncă și al furnizării de servicii;
- sistemul judiciar și poliția;
- organismele de promovare a egalității și instituțiile naționale din domeniul drepturilor omului;
- mediul academic.

Situația din perspectiva domeniului de aplicare și a calității datelor colectate privind egalitatea care vizează originea rasială sau etnică variază de la un stat membru la altul. Astfel cum se arată în raportul Comisiei privind [colectarea datelor referitoare la etnie](#), doar câteva state membre colectează date privind originea rasială sau etnică, în timp ce altele se abțin în mod deliberat de la a face acest lucru.

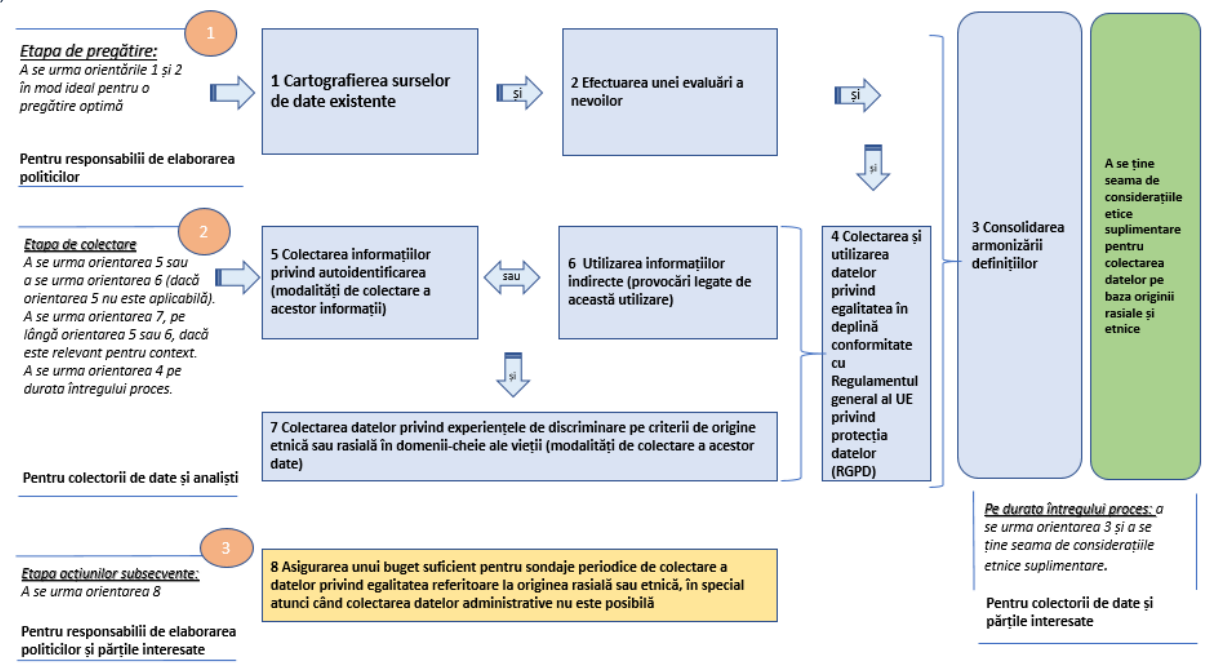
În plus, diferitele comunități/grupuri afectate de rasism și discriminare rasială/etică pot avea opinii divergente cu privire la necesitatea de a colecta astfel de date sau pot avea obiecții în acest sens, care trebuie luate în serios de către producătorii de date.

Prin urmare, prezentele orientări pot servi drept punct de plecare pentru a ajuta statele membre să aplice legislația UE în materie de egalitate în conformitate cu Directiva privind egalitatea rasială aplicabilă. Acestea țin seama de contextele juridice naționale și cerințele diferite de colectare a datelor privind egalitatea pe baza originii etnice sau rasiale în fiecare stat membru. Factorii de decizie și alte părți interesate pot să aleagă sau să acorde prioritate acțiunilor prevăzute în orientări care corespund cel mai bine nevoilor identificate la momentul respectiv în orice stat membru.

Statele membre ale UE sunt încurajate să utilizeze aceste orientări pentru elaborarea și punerea în aplicare eficace a politicilor de combatere a rasismului și de nediscriminare, precum și pentru monitorizarea rezultatelor acestora din perspectiva egalității.

Întrucât cerințele pentru colectarea datelor privind egalitatea care vizează originea rasială sau etnică pot varia, de asemenea, de la o sursă de date la alta (de exemplu, necesitatea unor norme juridice pentru colectarea datelor în statisticile oficiale), următoarele principii directe ar putea fi mai ușor aplicabile în cazul unor surse de date decât în cazul altor astfel de surse. Figura 1 prezintă o eventuală ordine și combinație a principiilor stabilite în prezenta notă de orientare pentru a sprijini statele membre în acest proces.

Figura 1: Principii directe pentru colectarea datelor privind egalitatea care vizează originea rasială sau etnică – ordine și eventuală combinație

Principii directoare pentru colectarea datelor privind egalitatea care vizează originea rasială sau etnică

1. Cartografierea surselor de date existente care oferă informații privind originea rasială sau etnică (inclusiv a categoriilor aplicate și a definițiilor care stau la baza acestora)

Justificare

O cartografiere cuprinzătoare (la nivel național) a tuturor datelor disponibile referitoare la „originea rasială sau etnică” (inclusiv a conceptelor și a definițiilor care stau la baza acestora) este o condiție prealabilă pentru realizarea unei abordări coordonate privind colectarea datelor, inclusiv pentru crearea unor categorii, a unor concepte și a unor definiții uniforme.

O astfel de cartografiere ar contribui la stabilirea unui punct de referință pentru o abordare mai sistematică a datelor privind originea rasială sau etnică și ar oferi o bază solidă pentru îmbunătățirile necesare prin identificarea:

- diferitelor surse de date și a diverșilor furnizori de date privind egalitatea referitoare la originea rasială sau etnică, ținând seama, de asemenea, de surse care nu sunt concepute în mod specific pentru colectarea datelor privind egalitatea, ci care includ variabile ce pot fi utilizate pentru a evidenția și a analiza inegalitățile structurale existente;
- lacunelor și a neconcordanțelor în ceea ce privește modul de concepere și metodele aplicate, precum și în ceea ce privește conceptele și măsurătorile;
- suprapunerilor inutile în colectarea datelor.

O astfel de inițiativă ar putea fi facilitată sau coordonată de un institut național de statistică sau de un minister/un departament guvernamental relevant. Alternativ, pentru efectuarea unei astfel de cartografieri, s-ar putea pune la dispoziția unui organism de promovare a egalității sau a unui institut de cercetare un mandat specific și resursele aferente.

Cartografierea datelor privind egalitatea defalcate în funcție de originea rasială sau etnică ar trebui efectuată periodic, ținând seama de regularitatea cu care sunt actualizate sursele de date cartografiate, de exemplu, o dată la patru până la cinci ani, și luând în considerare eventualele surse noi, precum și noii furnizori potențiali de date.

Orientări

Statele membre și toate instituțiile și entitățile relevante implicate în colectarea datelor referitoare la/defalcate în funcție de originea etnică sau rasială sau responsabile cu colectarea acestora sunt încurajate:

- să țină seama în mod corespunzător de [Orientările referitoare la îmbunătățirea colectării și a utilizării datelor privind egalitatea](#), în special de orientarea nr. 1 „**Cartografierea surselor existente de date privind egalitatea și identificarea lacunelor în materie de date**”;
- să identifice și să autorizeze o instituție/un organism/o organizație care să inițieze, să coordoneze și să desfășoare exercițiul de cartografiere;

- să realizeze o cartografiere cuprinzătoare la nivel național a tuturor surselor de date existente¹⁸ care sprijină dezagregarea datelor în funcție de categoria statistică generică a „originii rasiale sau etnice”.

În acest sens, ele ar trebui să ia în considerare toate elementele constitutive posibile și variabilele indirecte care ar putea fi incluse într-o astfel de categorie generică, inclusiv conceptele și definițiile care stau la baza acestora (a se vedea secțiunea intitulată „Conceptul de «origine rasială sau etnică»” din prezenta notă de orientare).

Pentru acest exercițiu de cartografiere, statele membre ar putea utiliza [instrumentul de cartografiere și diagnosticare](#) elaborat în 2018 de Subgrupul pentru date privind egalitatea, adaptându-l la nevoile acestui exercițiu specific de cartografiere.

- să utilizeze rezultatele cartografierii pentru a identifica puncte comune și discrepanțe între sursele de date de-a lungul timpului în ceea ce privește:
 - domeniul de politică/inițiativa legislativă pentru care au fost utilizate sau necesare datele respective;
 - sursa de date (registru administrativ, date provenite din sondaje, date privind plângerile etc.);
 - categoriile/clasificările utilizate pentru dezagregare sau întrebările utilizate în cadrul unui sondaj pentru a măsura „originea rasială sau etnică” etc. și conceptele și definițiile care stau la baza acestora (și modificările relevante ale categoriilor/clasificărilor de-a lungul timpului);
 - intersecțiile dintre motivele de discriminare sau inegalitățile intersecționale;
 - domeniile vieții pentru care sunt colectate date, de exemplu, (accesul la) ocuparea forței de muncă, (accesul la) locuințe, educație, sănătate, accesul la justiție, accesul la bunuri și servicii etc.;
 - metodele și modurile de colectare a datelor calitative și cantitative (de exemplu, interviu față în față, sondaj online, sondaj prin poștă, interviu telefonic etc.), dimensiunea eșantionului, reprezentativitatea și acoperirea geografică;
 - accesibilitatea publică a datelor și a analizelor;
 - frecvența cu care au fost colectate datele (și anume frecvența actualizărilor și a seriilor cronologice existente, precum și întreruperile sau variațiile de frecvență, dacă există);
- să analizeze rezultatele cartografierii datelor în combinație cu constatările evaluării nevoilor utilizatorilor (principiul director nr. 2) pentru a evalua și a revizui în continuare nevoile persistente de colectare a datelor defalcate în funcție de originea rasială sau etnică;
- să se asigure că datele statistice agregate bazate pe originea rasială sau etnică se află în domeniul public în scopuri de transparență și responsabilitate și, în situația în care astfel de date ar putea fi utilizate de instanțe, să asigure dreptul la o cale de atac eficientă (articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a UE);

¹⁸ Surse de date colectate și/sau utilizate de autoritățile naționale în domenii care intră sub incidența legislației UE în ceea ce privește egalitatea și nediscriminarea din perspectiva originii „etnice sau rasiale” – care se pot baza pe „substituenți”, cum ar fi naționalitatea, statutul de imigrant etc.).

- în mod similar celor prevăzute de orientarea nr. 3 din [Orientările referitoare la îmbunătățirea colectării și a utilizării datelor privind egalitatea](#), statele membre ar putea avea în vedere crearea unui centru de date (cu o pagină web dedicată), care să centralizeze și să afișeze datele privind originea rasială sau etnică identificate prin intermediul exercițiului de cartografiere. Acest lucru ar spori accesibilitatea și utilizarea datelor de către părțile interesate și utilizatorii de date, ar asigura punerea în aplicare eficace a politicilor (de exemplu, astfel de date ar putea fi avute în vedere pentru realizarea unui cadru de monitorizare a combaterii rasismului) și ar contribui la tragerea la răspundere a statelor membre și a actorilor relevanți. Centrul ar putea fi găzduit de instituția/organismul mandatat(ă) să efectueze evaluarea nevoilor (principiul director nr. 2).

Exemple de practici naționale

În **Norvegia**, [Centrul de date privind egalitatea și condițiile de viață ale populației saami, ale minorităților naționale și ale persoanelor care provin din familii de imigranți](#), coordonat de [Direcția pentru Protecția Copilului, a Tinerilor și a Familiei din Norvegia](#), cartografiază și compilează surse existente de date statistice privind egalitatea, precum și surse de date obținute din cercetare privind condițiile de viață ale populației Saami, ale minorităților naționale și ale persoanelor care provin din familii de imigranți.

Obiectivul principal al centrului de date este de a oferi o bază solidă de cunoștințe factorilor de decizie de la nivel național și local care elaborează politicile relevante pentru grupurile minorităților etnice și persoanele care provin din familii de imigranți. Centrul de date este actualizat atunci când sunt disponibile statistici noi sau actualizate și, prin urmare, contribuie la asigurarea faptului că datele sunt colectate în mod regulat și la timp.

Centrul de date reprezintă una dintre cele 50 de acțiuni prevăzute în cadrul [planului de acțiune al guvernului norvegian de combatere a rasismului și a discriminării pe criterii de etnie și religie \(2020-2023\)](#). Acest centru de date este conceput pe baza aceluiași format online și cu utilizarea aceleiași metode de lucru precum centrele anterioare de date privind handicapul și orientarea sexuală, identitatea și exprimarea de gen și caracteristicile sexuale. Deoarece etnia sau religia nu este înregistrată în datele administrative ale Norvegiei și este rareori înregistrată în proiectele de cercetare, acest centru de date utilizează în principal surse de date statistice care includ informații privind proveniența din familii de imigranți.

În 2008, **Finlanda** a instituit [un sistem național de monitorizare a discriminării](#), care dispune de un grup special de monitorizare a discriminării și de un site web coordonat și dezvoltat în prezent de Ministerul Justiției. Sarcina sistemului de monitorizare este (1) de a furniza informații actualizate privind discriminarea în societatea finlandeză, (2) de a compila date de cercetare și statistici elaborate de alte entități, (3) de a promova cooperarea între persoane și organizații care desfășoară activități de cercetare în domeniul discriminării și (4) de a propune măsuri de politică pentru promovarea nediscriminării.

Site-ul web este o [platformă de cercetare, studii și statistici privind discriminarea în societatea finlandeză](#) (inclusiv în ceea ce privește originea etnică și rasială, precum și religia și convingerile). Informațiile sunt clasificate în cinci domenii de indicatori convenite de grupul special de monitorizare a discriminării: 1) atitudini, 2) experiențe de discriminare și acțiuni discriminatorii observate, 3) raportarea discriminării și condamnări, 4) infracțiuni motivate de ură și discursuri de incitare la ură, 5) promovarea discriminării.

În **Italia** s-a înființat un grup de lucru coordonat de Biroul Național de Statistică din Italia (Istat) pentru a pune în aplicare [strategia națională a Italiei de integrare a romilor](#). Obiectivul grupului este de a

ajunge la o perspectivă comună asupra domeniilor de aplicare și a metodelor de colectare a datelor. Grupul își propune să creeze un centru de cartografiere și de difuzare a surselor oficiale și neoficiale (dar fiabile) existente. Deși nu este scopul său principal, acest lucru reprezintă principala provocare pentru grup, având în vedere lipsa unor informații fiabile și cuprinzătoare cu privire la condițiile de viață ale romilor. În 2015, Istat, UNAR (Biroul Național de Combatere a Discriminării Rasiale) și ANCI (Asociația Națională a Municipalităților din Italia) au efectuat un exercițiu de cartografiere a surselor de date existente în ceea ce privește romii și au identificat lacune în materie de date. În 2019, Istat și UNAR au cartografiat proiectele de tranziție locativă destinate romilor, puse în aplicare de municipalități.

2. Efectuarea unei evaluări a nevoilor utilizatorilor (potențiali) de date defalcate în funcție de originea rasială sau etnică

Justificare

O evaluare a nevoilor ar trebui să servească la identificarea tipului de date privind egalitatea, defalcate în funcție de originea etnică sau rasială, care sunt necesare pentru elaborarea de politici bazate pe dovezi și pentru monitorizarea progreselor și a regresiei în materie de egalitate și drepturile omului.

Efectuarea unei evaluări a nevoilor ar trebui să se bazeze pe standardele normative relevante ale UE, internaționale și naționale care se aplică statelor membre, cum ar fi Carta drepturilor fundamentale a UE, legislația UE în materie de egalitate, dreptul internațional al drepturilor omului și legislația națională – care abordează în diverse moduri egalitatea și nediscriminarea în ceea ce privește originea rasială sau etnică.

Această evaluare ar trebui să se axeze pe procesele de coordonare a politicilor la nivelul UE, cum ar fi semestrul european, precum și pe angajamentele politice relevante, precum Pilonul european al drepturilor sociale, Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 și Agenda Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare durabilă.

O astfel de inițiativă ar putea fi facilitată sau coordonată de un institut național de statistică sau de un minister/un departament guvernamental relevant. Alternativ, pentru efectuarea evaluării, s-ar putea pune la dispoziția unei instituții care activează în domeniul drepturilor omului, a unui organism de promovare a egalității sau a unui institut de cercetare un mandat specific și resursele aferente.

Se recomandă efectuarea periodică a unei evaluări a nevoilor utilizatorilor în legătură cu datele privind egalitatea defalcate în funcție de originea rasială sau etnică, de exemplu, o dată la patru până la cinci ani, luând în considerare noile inițiative legislative și de politică sau revizuirile angajamentelor, legilor și politicilor deja puse în aplicare.

Orientări

Statele membre sunt încurajate:

- să efectueze o evaluare cuprinzătoare a nevoilor în materie de politici pentru datele privind egalitatea defalcate în funcție de originea rasială sau etnică, luând în considerare toate inițiativele de politică și legislative relevante, inclusiv dreptul internațional al drepturilor omului și angajamentele politice relevante;
- să efectueze o evaluare periodică a nevoilor utilizatorilor, de exemplu, o dată la patru până la cinci ani;

- să identifice prioritățile de colectare a datelor pe baza caracterului urgent al nevoilor utilizatorilor;
- să comunice rezultatele evaluării nevoilor utilizatorilor prin diferite canale și în formate diferite tuturor instituțiilor, organismelor, birourilor de statistică, institutelor de cercetare, organizațiilor societății civile etc. relevante, implicate în colectarea datelor defalcate în funcție de originea rasială sau etnică;
- să asigure colectarea datelor pentru monitorizarea obligațiilor în temeiul legislației UE, de exemplu, prin intermediul datelor administrative guvernamentale sau al sondajelor naționale care vizează atât sectorul public, cât și cel privat etc.

Observație – Statele membre care nu colectează date privind originea rasială sau etnică în statisticile oficiale sau prin sondaje la scară largă – și în care scepticismul în ceea ce privește colectarea și utilizarea acestor date este destul de răspândit – ar trebui să aibă în vedere un dialog structurat cu diferite părți interesate (factori de decizie, autorități publice, institute de cercetare, organizații ale societății civile etc.) pentru a ajunge la un consens cu privire la tipul de date care ar trebui colectate și la condițiile în care ar trebui să se desfășoare colectarea lor.

Exemple de practici naționale

În **Irlanda**, există o [obligație a sectorului public referitoare la egalitate și drepturile omului](#), prevăzută la articolul 42 din [Legea din 2014 a Comisiei irlandeze pentru drepturile omului și egalitate](#). Aceasta face parte dintr-un cadru legislativ care reglementează drepturile omului și egalitatea în Irlanda și stabilește obligația legală a organismelor publice de a urmări:

- eliminarea discriminării;
- promovarea egalității de șanse și de tratament pentru membrii personalului și pentru persoanele care beneficiază de serviciile furnizate;
- protejarea drepturilor omului ale membrilor personalului și ale utilizatorilor serviciilor furnizate.

Tot în temeiul acestei obligații, un organism public are sarcina să *evalueze, să abordeze și să raporteze* aspectele referitoare la egalitate și la drepturile omului în cadrul îndeplinirii atribuțiilor care îi revin. Orientările Comisiei irlandeze pentru drepturile omului și egalitate (IHREC) privind [obligația sectorului public](#) recomandă o abordare bazată pe dovezi în legătură cu evaluarea egalității și a drepturilor omului și cu planul de acțiune ale unui organism public, iar aceasta include categoria specială de date privind originea rasială sau etnică.

IHREC recunoaște, de asemenea, că, deși deciziile referitoare la prelucrarea datelor privind egalitatea sunt de competența fiecărui organism public în calitate de operator de date, [în opinia sa există un temei juridic](#) care le permite organismelor publice să prelucreze date privind egalitatea în scopul analizei statistice și că obligația sectorului referitoare la egalitate și drepturile omului constituie o îndatorire legală a tuturor organismelor publice.

În **Irlanda**, [Tusla – Agenția pentru Protecția Copilului și a Familiei](#) a comandat în 2019 un studiu exploratoriu pentru a sprijini dezvoltarea unui sistem legal și etic de colectare a datelor cu caracter etnic în cadrul său, care să respecte un cadru privind drepturile omului. Proiectul are trei obiective principale:

- (1) identificarea contextului legislativ și în materie de politici în care Tusla poate dezvolta un sistem de colectare a datelor cu caracter etnic;

- (2) stabilirea unor orientări privind cele mai bune practici pentru Tusla în ceea ce privește metodele și sistemele de colectare a datelor cu caracter etnic;
- (3) asigurarea faptului că sistemele informatice ale Tusla pot aplica cele mai bune practici pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii.

În cadrul unui acord de parteneriat, Centrul UNESCO de cercetare în domeniul protecției copilului și a familiei (UCFRC) a fost însărcinat să efectueze această evaluare pentru Tusla.

În **Croația**, lipsa unor date solide și cuprinzătoare, la nivel național, defalcate în funcție de originea etnică, inclusiv a unor valori de referință pentru monitorizarea Strategiei naționale de integrare a romilor (SNIR), a condus la inițierea unui proiect descris de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene drept [o practică promițătoare în compendiul online de practici pentru colectarea datelor privind egalitatea](#). Acest proiect a monitorizat progresele înregistrate în ceea ce privește incluziunea și integrarea romilor. Studiul s-a bazat pe o cartografiere a populației rome, care combină metode externe și de autoidentificare, ceea ce a oferit pentru prima dată informații precise cu privire la dimensiunea populației rome din Croația. Proiectul a condus la crearea unei baze de date anonimizate cuprinzătoare și la obținerea unor rezultate preliminare.

În continuare, pe lângă furnizarea de recomandări și analize sectoriale detaliate pentru toate aspectele politicii de incluziune a romilor și elaborarea [Planului național de integrare a romilor pentru perioada 2021-2027](#) prin intermediul a aproximativ 350 de variabile, [proiectul desfășurat în prezent](#) implică o serie de componente de consolidare a capacităților punctului de contact național pentru romi (PNCR) și ale altor părți interesate implicate în punerea în aplicare și monitorizarea SNIR, acordând o atenție suplimentară femeilor și tinerilor romi.

De asemenea, se pun la dispoziție resurse semnificative pentru reuniunile regionale și locale, precum și pentru campaniile mediatice care vizează atât populația romă, cât și populația majoritară. Reprezentanții romilor au fost implicați îndeaproape pe parcursul întregului ciclu al proiectului.

Un alt exemplu este raportul anual al ombudsmanului din **Croația**. Acest raport se bazează pe plângerile primite, activitățile desfășurate pe teren, cercetare și date colectate de la câteva sute de părți interesate, inclusiv de la autorități publice, organizații ale societății civile, sindicate, angajatori, universități, biserici, organizații religioase și numeroase alte entități.

În **Portugalia**, biroul național de statistică a introdus un [sondaj-pilot privind condițiile de viață, originile și traiectoriile populației rezidente](#), al cărui scop principal a fost de a testa un chestionar cu module axate în mod specific pe experiențele de discriminare, precum și o întrebare de măsurare a autoidentificării respondenților în ceea ce privește originea etnică. În plus, sondajul-pilot testează planul de eșantionare pentru a asigura reflectarea diversității populației rezidente, respectiv a anumitor grupuri minoritare etnice.

Acest exercițiu este în conformitate cu politicile naționale de combatere a rasismului, și anume cu recomandarea parlamentului național adresată guvernului de a pune în aplicare o strategie națională de combatere a rasismului (Rezoluția Adunării Republicii nr. 16/2021) și de a adopta măsuri de combatere a rasismului, în cadrul căreia se face o recomandare de colectare a datelor privind discriminarea etnică (Rezoluția Adunării Republicii nr. 11/2021).

Prin urmare, scopul acestui sondaj este de a colecta date privind originea etnică în legătură cu discriminarea și inegalitatea. Chestionarul final, care va viza întreaga populație, va include, de asemenea, mai multe module cuprinzătoare privind condițiile de viață, cum ar fi sănătatea, locuințele, accesul la bunuri și servicii, venitul, familia și fertilitatea, precum și utilizarea TIC.

În Italia, Istat și [Biroul Național de Combatere a Discriminării Rasiale](#) (UNAR) au semnat un acord pentru crearea unui cadru de informare privind „Incluziunea și condițiile de locuit pentru romi și populațiile sinti și caminanti”. Proiectul face parte din [Strategia națională pentru incluziunea romilor și a populațiilor sinti și caminanti pentru perioada 2012-2020](#) și este finanțat în cadrul activităților Programului operațional național pentru incluziune 2014-2020, cofinanțat de Fondul social european. Scopul acestui proiect este de a îmbunătăți cunoștințele statistice privind populația romă din Italia prin dezvoltarea unui sistem de indicatori de monitorizare a politicilor de incluziune, cu un accent special pe **tranzițiile locative** ale populației rome.

Sondajul privind proiectele de tranziție locativă a fost prima componentă a unui studiu mai amplu la care au participat reprezentanți ai Istat, ai UNAR și ai comunității rome din cadrul Platformei naționale a asociațiilor romilor. Obiectivul acestui prim sondaj a fost de a evalua toate proiectele de incluziune locativă desfășurate de municipalități (cu peste 15 000 de locuitori). Această practică este încă în desfășurare. A doua etapă, programată pentru 2021, va consta în interviuarea romilor și a persoanelor aparținând etniilor sinti și caminanti care și-au părăsit așezările în perioada 2012-2020 și care locuiesc în locuințe adecvate, precum și a celor care nu au făcut acest lucru.

În 2019, Senatul Italiei a înființat o comisie extraordinară pentru combaterea fenomenelor de intoleranță, rasism, antisemitism și incitare la ură și la violență (*Commissione straordinaria per il contrasto dei fenomeni di intolleranza, razzismo, antisemitismo e istigazione all'odio e alla violenza*). Comisia este mandată să colecteze date statistice privind infracțiunile motivate de ură și discursurile de incitare la ură de la organizațiile care desfășoară activități de combatere a acestor fenomene: [Prevenzione e contrasto dell'antisemitismo \(camera.it\)](#).

3. Alinierea definițiilor, a clasificărilor și a încadrărilor în categorii legate de originea rasială sau etnică și integrarea datelor privind originea rasială sau etnică în sondajele UE și în sondajele naționale

O abordare uniformă în ceea ce privește colectarea datelor ar maximiza comparabilitatea, validitatea și fiabilitatea datelor colectate și ar reduce la minimum costurile de colectare a datelor.

Justificare

Guvernele trebuie să asigure colectarea datelor (prin intermediul datelor administrative guvernamentale și al sondajelor naționale care vizează atât sectorul public, cât și cel privat etc.) pentru monitorizarea obligațiilor în temeiul legislației UE. Având în vedere complexitatea și varietatea termenilor posibili și ale variabilelor indirecte utilizate la colectarea datelor privind originea rasială sau etnică, scopul este de a obține date armonizate în timp, în cadrul unor surse diferite și între acestea pentru:

1. a maximiza:

- a. comparabilitatea (la nivel național și la nivelul UE);
- b. validitatea și fiabilitatea categoriilor aplicate pentru a reflecta originea etnică sau rasială;
- c. oportunitățile de stabilire a unor legături între diferitele surse de date pentru analize suplimentare și raportare privind egalitatea;
- d. conștientizarea de către utilizatori a nevoilor de date și înțelegerea de către aceștia a informațiilor statistice bazate pe originea etnică sau rasială (competența digitală);
- e. eficiența colectării datelor.

2. a reduce la minimum:

- a. timpul și costurile aferente elaborării încadrărilor relevante și operațiunilor de colectare a datelor;
- b. suprapunerile inutile la nivelul surselor de date;
- c. supravegherea și păstrarea inutilă a datelor privind grupurile etnice sau rasiale.

Orientări

Se recomandă ca statele membre și instituțiile și organismele relevante implicate în colectarea datelor pe baza originii etnice sau rasiale sau responsabile cu colectarea acestora:

- să țină seama în mod corespunzător de [Orientările referitoare la îmbunătățirea colectării și a utilizării datelor privind egalitatea](#), în special de orientările nr. 9 („Îmbunătățirea validității și fiabilității datelor privind egalitatea”) și nr. 11 („Îmbunătățirea comparabilității datelor privind egalitatea”);
- să se bazeze pe constatările exercițiului de cartografiere (orientarea nr. 1) pentru a identifica elementele comune și discrepanțele la nivelul surselor de date și în timp în ceea ce privește categoriile/definițiile aplicate;
- să se bazeze pe cele mai recente constatări ale cercetării academice în sociologie și psihologie socială, în special în ceea ce privește „rasismul”, „relațiile de grup”, „identitatea etnică” și „identitățile rasiale” – pentru a sensibiliza potențialii colectori de date și utilizatorii de date cu privire la conceptul social al categoriilor rasiale sau etnice;
- să organizeze consultări la nivel comunitar cu reprezentanții tuturor minorităților etnice și ai grupurilor bazate pe rasă relevante pentru (a) a stabili cele mai adecvate categorii de dezagregare/întrebări privind autoidentificarea care urmează să fie adresate în cadrul unui sondaj etc. și pentru (b) a ajunge la un consens cu privire la definițiile care stau la baza acestora. În conformitate cu [abordarea bazată pe drepturile omului privind datele a Organizației Națiunilor Unite](#), consultarea și participarea comunității ar trebui să aibă loc cât mai mult posibil la toate nivelurile de cercetare: inclusiv la nivelul planificării, al colectării datelor, al diseminării și al analizei datelor;
- să stabilească un echilibru între activitățile plasate sub responsabilitatea comunității și cele participative, înțelegerea constrângerilor privind colectarea datelor cantitative în scopuri de monitorizare la nivel comparativ și necesitatea informării cetățenilor cu privire la colectarea datelor statistice, și anume cu privire la modul în care aceasta poate aduce beneficii unei comunități. Prin urmare, trebuie îmbunătățite competențele statistice și consolidarea capacităților în rândul grupurilor participante¹⁹. „Readucerea datelor colectate în cadrul grupurilor de populație dezavantajate și consolidarea capacității acestora de a le utiliza sunt esențiale din perspectiva responsabilității.”²⁰;
- (pe baza rezultatelor consultărilor la nivel comunitar) să organizeze consultări cu experți în metodologia utilizată în cadrul sondajelor și în conceperea acestora, precum și cu experți în domeniul datelor implicați în colectarea datelor administrative (de exemplu, registre naționale,

¹⁹ OHCHR, 2018, [A Human Rights-Based Approach to Data: Leaving no one behind in the 2030 agenda for sustainable development](#) (O abordare bazată pe drepturile omului privind datele – Să nu lăsăm pe nimeni în urmă la aplicarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă), [Organizația Națiunilor Unite, 2018, p. 4.](#)

²⁰ OHCHR, 2018, [A Human Rights-Based Approach to Data: Leaving no one behind in the 2030 agenda for sustainable development](#) (O abordare bazată pe drepturile omului privind datele – Să nu lăsăm pe nimeni în urmă la aplicarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă), [Organizația Națiunilor Unite, 2018, p. 19.](#)

recensăminte etc.) pentru a discuta provocările și problemele potențialelor încadrări în categorii în ceea ce privește dezagregarea/întrebările din cadrul sondajelor (inclusiv în legătură cu datele indirecte referitoare la originea rasială sau etnică) și aplicarea în diferite procese de colectare a datelor.

În urma acestor consultări, părțile ar trebui să ajungă la un acord cu privire la cele mai eficiente, valide și fiabile abordări ale datelor privind originea rasială sau etnică. Aceste consultări ar putea, de asemenea, să ofere fundamentul pentru elaborarea unor standarde sau a unor practici promițătoare de operaționalizare a încadrărilor relevante.

- să ia în considerare în mod corespunzător diferențele în ceea ce privește cerințele referitoare la diferite surse de date (registre administrative/recensăminte/date provenite din sondaje etc.) și fezabilitatea/marja de manevră aferentă aplicării unor categorii uniforme la nivelul unor surse de date diferite;
- să ia în considerare în mod corespunzător varietatea tuturor categoriilor posibile și a variabilelor indirecte care ar putea fi utilizate pentru a măsura „originea rasială sau etnică”, astfel cum sunt menționate în secțiunea intitulată „Conceptul de «originea rasială sau etnică»” din prezenta notă de orientare, menținând în același timp fiabilitatea și aplicabilitatea de la un context la altul. Definițiile și conceptele naționale utilizate vor depinde de condițiile și nevoile naționale²¹.
- să documenteze criteriile de bază și procedurile de clasificare pentru etnie și să informeze utilizatorii de date cu privire la conceptele care stau la baza acestora – ținând cont de faptul că, în conformitate cu [Principiile și recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru recensământul populației și al locuitorilor în ceea ce privește etnia](#) (punctul 4.187), componenta etnoculturală a unei țări poate varia foarte mult de la o țară la alta, precum și de faptul că, din cauza diversității abordărilor și a diverselor criterii de stabilire a etniei, este recunoscut faptul că nu există o singură definiție sau clasificare care să poată fi recomandată și aplicată tuturor țărilor;
- să țină seama în mod corespunzător de [Orientările referitoare la îmbunătățirea colectării și a utilizării datelor privind egalitatea](#), în special de orientarea nr. 7 „Integrarea datelor privind egalitatea în sondajele UE și în sondajele naționale”, pentru a include (1) categoriile convenite pentru dezagregare în funcție de originea rasială sau etnică și (2) întrebările prin care se măsoară discriminarea/victimizarea în urma infracțiunilor pe criterii de origine rasială sau etnică în sondajele UE și în sondajele naționale;
- multe state membre colectează informații indirecte care indică originea etnică sau proveniența din familii de imigranți (împreună cu alte variabile contextuale legate de egalitate, cum ar fi „handicapul”) pentru Sistemul Statistic European (SSE) – prin intermediul anchetei asupra forței de muncă (LFS), al sondajului aferent statisticilor UE referitoare la condițiile de viață (EU-SILC) sau al sondajelor la nivelul UE, cum ar fi sondajul Eurobarometru.

Cu toate acestea, astfel de caracteristici socioeconomice nu au fost încă utilizate în mod regulat și sistematic în calitate de categorii de dezagregare pentru statisticile privind egalitatea. Prin urmare, institutele naționale de statistică și Eurostat ar trebui să consolideze și să integreze utilizarea regulată a acestor categorii pentru a dezagrega toate datele colectate pentru SSE.

²¹ Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (CEE-ONU) (2020), [Poverty Measurement – Guide to Data Disaggregation](#) (Ghidul privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei), p. 33.

- organismele de promovare a egalității pot coopera în mod util pentru a-și examina propriile sisteme de colectare a datelor privind egalitatea pe baza originii rasiale sau etnice pentru a înlătura obstacolele din calea eficacității și/sau a comparabilității și a interoperabilității acestor sisteme și pentru a analiza cele mai bune modalități de îmbunătățire și coordonare a activității lor de colectare a datelor pe baza originii rasiale sau etnice;
- potrivit [abordării bazate pe drepturile omului privind datele](#), „colectorii de date sunt, de asemenea, responsabili pentru impactul activităților proprii de colectare a datelor și pentru publicarea datelor.”²²

Exemple de practici naționale

În **Portugalia**, [mai mulți utilizatori de date au solicitat Institutului Național de Statistică din Portugalia](#) să colecteze date privind originea etnică a populației, precum și privind experiențele de discriminare și inegalitate care ar putea avea legătură cu originea etnică și proveniența din familii de migranți ale populației.

Elaborarea unei clasificări pentru originea etnică a populației fără a avea o practică aliniată și fără a aplica orientări comune a fost considerată o provocare majoră. Rezultatele [Sondajului-pilot privind condițiile de viață, originile și traiectoriile populației rezidente](#) (pentru detalii, a se vedea orientarea nr. 2 de mai sus) vor fi analizate pentru a îmbunătăți chestionarul și metodologia finale, precum și planul de eșantionare. Deși această practică se află încă într-un stadiu incipient, ea oferă informații cu privire la principalele provocări care apar atunci când se colectează date privind originea rasială sau etnică.

În **Belgia**, [Monitorizarea socioeconomică 2019 – Piața muncii și originea](#) a utilizat două variabile pentru a stabili originea unei persoane: o variabilă aferentă „originii” și o variabilă aferentă „provenienței din familii de migranți”.

Variabila aferentă „originii” oferă o mai mare precizie decât indicatorii care se limitează la cetățenia unei persoane, indicând cu exactitate cea de a doua generație, precum și persoanele care au devenit cetățeni belgieni prin intermediul naționalității dobândite la naștere a părinților sau a persoanei respective.

Variabila aferentă „provenienței din familii de migranți” permite realizarea unei distincții între imigranții recent și cei care au intrat în țară în urmă cu o perioadă mai îndelungată de timp, imigranți și membri „de a doua” sau „a treia generație”, persoanele care au dobândit cetățenia belgiană sau care s-au născut în Belgia din părinți de origine străină sau persoanele care și-au păstrat statutul de străini. Această metodă utilizează algoritmi în mai multe etape pentru ambele variabile pentru a defini grupuri exclusive de persoane.

În **Luxemburg**, studiul privind victimizarea a fost lansat la 1 octombrie 2020 și vizează toate persoanele cu vârsta de cel puțin 16 ani care trăiesc în Marele Ducat al Luxemburgului. Studiul privind siguranța colectează informații detaliate privind infracțiunile care au afectat această populație în ultimii cinci ani/în ultimul an/în cursul duratei lor de viață. Acesta urmărește, de asemenea, să măsoare gradul de satisfacție față de activitatea poliției și a instanțelor. În plus, studiul include întrebări cu privire la sentimentul de siguranță al cetățenilor, la expunerea acestora la probleme legate de droguri sau la

²² OHCHR, 2018, [A Human Rights-Based Approach to Data: Leaving no one behind in the 2030 agenda for sustainable development](#) (O abordare bazată pe drepturile omului privind datele – Să nu lăsăm pe nimeni în urmă la aplicarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă), [Organizația Națiunilor Unite, 2018, p. 19](#).

vandalism în cartierele în care locuiesc sau la posibilele măsuri luate de aceștia pentru a-și asigura siguranța.

Chestionarul conține întrebări privind apartenența la o minoritate (minoritate etnică, minoritate religioasă și minoritate sexuală, minoritate legată de culoarea pielii sau de un handicap). Această variabilă contextuală va fi utilizată pentru a stabili gradul de satisfacție față de poliție în general și pentru a verifica dacă membrii minorităților sunt mai mulțumiți sau mai nemulțumiți de poliție și de sistemul judiciar decât restul populației. În plus, se poate stabili dacă aceștia sunt mai des victime ale violenței.

Chestionarul utilizat în cadrul studiului a fost elaborat pe baza chestionarului utilizat în cadrul studiului realizat în 2013, profitând totodată de experiența dobândită în urma proiectului de anchetă europeană în domeniul siguranței, a anchetei europene privind criminalitatea și siguranța (EU-ICS) (la care Luxemburgul a participat în 2004/2005) și a activității grupului operativ al Eurostat în vederea elaborării unui chestionar privind violența bazată pe gen.

<https://statistiques.public.lu/fr/enquetes/espace-menages/securite/>

În **Norvegia**, institutul național de statistică, [Statistics Norway](#), a creat două definiții pentru a stabili originea cetățenilor, aplicate atât în cazul datelor administrative, cât și al datelor provenite din sondaje, respectiv:

- *imigranți*: persoane care au imigrat în Norvegia și care s-au născut într-o altă țară într-o familie în care părinții și cei patru bunici nu s-au născut în Norvegia;
- *persoane care s-au născut în Norvegia din părinți imigranți*: persoane care s-au născut în Norvegia într-o familie în care părinții și cei patru bunici nu s-au născut în Norvegia.

Astfel, este posibil să se facă distincție între imigranții din prima și a doua generație din Norvegia. Aceste definiții nu se aplică persoanelor adoptate din străinătate și, prin urmare, se ia în considerare originea socială și nu cea biologică.

Printre exemplele de sondaje care utilizează aceste variabile se numără [sondajul norvegian privind calitatea vieții](#) (realizată pentru prima dată în 2020) și [sondajul privind condițiile de viață în rândul persoanelor care provin din familii de imigranți](#) (2016). În ambele cazuri, variabilele permit compararea părții din populație care provine dintr-o altă țară cu întreaga populație. Aceste variabile se aplică, de asemenea, datelor administrative referitoare la utilizarea serviciilor de asistență medicală, educație, protecție socială, participarea la alegeri, venituri și statisticile privind piața muncii.

Din 2016, Ministerul de Interne al **Țărilor de Jos**, poliția națională și Asociația Națională a Serviciilor Municipale de Combatere a Discriminării publică cifre privind incidentele de discriminare înregistrate de poliție și plângerile primite de organisme de promovare a egalității [într-un raport unic elaborat de mai multe agenții](#).

Acest raport reunește, prezintă și contextualizează datele provenite de la mai multe instituții care gestionează plângerile înaintate ca urmare a discriminării în diferite contexte. De asemenea, acesta explică relațiile și diferențele dintre seturile de date relevante.

Anterior, cifrele anuale privind incidentele de discriminare și plângerile înaintate în urma discriminării au fost publicate separat de unele dintre aceste agenții (poliția națională, Asociația Națională a Agențiilor de Combatere a Discriminării).

Se acordă atenție măsurii în care sunt comparabile categoriile de la agenție la alta. În mod similar, cifrele sunt prezentate în contextul în care sunt colectate. Cu toate acestea, agențiile încearcă să își

alinieze practicile cât mai mult posibil, însă există în continuare unele diferențe, având în vedere structura juridică a fiecărei agenții.

Exemple de abordări ale organismelor de promovare a egalității pentru a îmbunătăți armonizarea

În 2018, un grup de lucru privind cercetarea și colectarea datelor din cadrul [Equinet \(Rețeaua europeană a organismelor de promovare a egalității\)](#) a realizat un sondaj privind colectarea și utilizarea datelor privind plângerile. Scopul acestui sondaj a fost de a identifica punctele comune în rândul organismelor de promovare a egalității în ceea ce privește informațiile privind plângerile pe care le colectează și scopurile în care utilizează datele.

În pofida diferențelor în ceea ce privește mandatele și funcțiile organismelor respective, rezultatele obținute de la acestea prezintă unele asemănări importante. De exemplu, aproape 90 % din organisme participante la sondaj înregistrează numărul de plângeri formulate cu privire la discriminarea rasială/etnică. [Raportul](#) conține, de asemenea, recomandări cu privire la modul în care aceste organisme și-ar putea îmbunătăți colectarea și utilizarea datelor privind plângerile. De exemplu, acestea „ar trebui să aplice categorii cât mai dezagregate și mai detaliate posibil pentru a colecta date privind plângerile” și să clarifice definițiile utilizate pentru a spori comparabilitatea datelor privind plângerile.²³

4. Colectarea și utilizarea datelor privind egalitatea în deplină conformitate cu Regulamentul general al UE privind protecția datelor și cu normele naționale de protecție a datelor

Colectarea datelor cu caracter personal defalcate în funcție de caracteristicile personale, cum ar fi originea rasială sau etnică, este protejată de norme constituționale, de legislația UE privind protecția datelor și de Carta drepturilor fundamentale.

[Regulamentul general privind protecția datelor](#) (RGPD) al UE, care a intrat în vigoare în 2018, precum și [Directiva 2016/680](#) (articolul 10) privind prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile judiciare penale au declanșat reflecții cu privire la modul de colectare și prelucrare legală a „categoriilor speciale de date cu caracter personal”, cum ar fi cele legate de origine rasială sau etnică, sănătate, religie/convingeri și orientare sexuală.²⁴

Justificare

[Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025](#) prevede că „[o] condiție prealabilă pentru realizarea de progrese către un set comun de date este respectarea deplină a normelor constituționale, a legislației UE privind protecția datelor și a Cartei drepturilor fundamentale a UE. Este necesar să se instituie garanții care să asigure faptul că nu se poate stabili nicio legătură între datele sensibile privind egalitatea și o anumită persoană. Acest lucru implică respectarea deplină

²³ FRA (2021), „Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives” (Egalitatea în UE după 20 de ani de la punerea inițială în aplicare a directivelor privind egalitatea), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene (Oficiul pentru Publicații), p. 56-58.

a normelor în materie de protecție a datelor, în special pentru a atenua orice eventuale riscuri de utilizare incorectă sau abuzivă”²⁵²⁶.

Orientări

- Toate activitățile de colectare și prelucrare a datelor privind egalitatea ar trebui să se desfășoare în deplină conformitate cu principiile și garanțiile prevăzute în RGPD.
- În conformitate cu RGPD, datele nu ar trebui să fie publicate sau accesibile publicului într-un mod care permite identificarea directă sau indirectă a persoanelor vizate.
- „RGPD permite colectarea și prelucrarea unor categorii speciale de date cu caracter personal în anumite condiții, inclusiv în scopuri statistice sau de cercetare [articolul 9 alineatul (2) literele (a), (g) și (j)]. Colectorii de date și persoanele împuternicite de operatori din statele membre ale UE ar trebui să solicite consiliere din partea autorităților lor naționale pentru protecția datelor și orientări suplimentare din partea Comitetului european pentru protecția datelor (CEPD) și a Autorității Europene pentru Protecția Datelor (AEPD) cu privire la garanțiile care trebuie aplicate la colectarea și prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal, inclusiv în scopuri de cercetare științifică [articolul 9 alineatul (2) litera (j) din RGPD]. În acest sens, ele ar trebui să țină seama în mod corespunzător de [avizul preliminar al AEPD privind protecția datelor și cercetarea științifică din 6 ianuarie 2020](#) și de viitoarele orientări ale CEPD privind protecția datelor și cercetarea științifică.”²⁷

Garanții:

În temeiul articolului 9 din RGPD, categoriile speciale de date cu caracter personal includ „date cu caracter personal care dezvăluie originea rasială sau etnică, opiniile politice, confesiunea religioasă sau convingerile filozofice sau apartenența la sindicate”, precum și „date genetice, [...] date biometrice pentru identificarea unică a unei persoane fizice, [...] date privind sănătatea sau [...] date privind viața sexuală sau orientarea sexuală ale unei persoane fizice.”

Articolul 9 alineatul (2) din RGPD prevede că interdicția generală de prelucrare a categoriilor speciale de date cu caracter personal [articolul 9 alineatul (1)] *nu se aplică* în mai multe situații, printre care și cele de mai jos:

- **persoana vizată și-a dat consimțământul explicit pentru prelucrarea** acestor date cu caracter personal pentru unul sau mai multe scopuri specifice, cu excepția cazului în care dreptul Uniunii sau dreptul intern prevede ca interdicția prevăzută la articolul 9 alineatul (1) să nu poată fi ridicată prin consimțământul persoanei vizate;
- prelucrarea este necesară **din motive de interes public major, în baza dreptului UE sau a dreptului intern** – cu condiția ca prelucrarea să fie proporțională cu obiectivul urmărit, să respecte

²⁵ [Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025](#), p. 16.

²⁶ FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#) (Egalitatea în UE după 20 de ani de la punerea inițială în aplicare a directivelor privind egalitatea), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene (Oficiul pentru Publicații), p. 19f și p. 65f.

²⁷ FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#) (Egalitatea în UE după 20 de ani de la punerea inițială în aplicare a directivelor privind egalitatea), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene (Oficiul pentru Publicații), p. 21.

esența dreptului la protecția datelor și să prevadă măsuri corespunzătoare și specifice pentru protejarea drepturilor fundamentale și a intereselor persoanei vizate;

- prelucrarea este necesară în **scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice**, în conformitate cu articolul 89 alineatul (1)²⁸, **în baza dreptului UE sau a dreptului intern** – cu condiția ca prelucrarea să fie proporțională cu obiectivul urmărit, să respecte esența dreptului la protecția datelor și să prevadă măsuri corespunzătoare și specifice pentru protejarea drepturilor fundamentale și a intereselor persoanei vizate.
 - *Aceste garanții asigură faptul că au fost instituite măsuri tehnice și organizatorice pentru a se asigura respectarea principiului reducerii la minimum a datelor. Respectivul măsuri pot include pseudonimizarea²⁹, cu condiția ca respectivul scopuri (astfel cum sunt menționate mai sus) să fie îndeplinite în acest mod. Atunci când respectivul scopuri pot fi îndeplinite printr-o prelucrare ulterioară care nu permite sau nu mai permite identificarea persoanelor vizate, scopurile respective sunt îndeplinite în acest mod.*
- De asemenea, în temeiul RGPD, statele membre pot să adopte „condiții suplimentare, inclusiv restricții, în ceea ce privește prelucrarea de date genetice, date biometrice sau date privind sănătatea” [articolul 9 alineatul (4)]. Prin urmare, acesta este un domeniu nou, care necesită adoptarea unor acte legislative la nivelul UE sau la nivel național înainte ca utilizarea categoriilor speciale de date în scopuri de cercetare să poată deveni pe deplin operațională.
- În plus, considerentul 26 din RGPD clarifică faptul că principiile protecției datelor se aplică respectivelor categorii speciale de date cu caracter personal care se referă la o persoană fizică identificată sau identificabilă. În schimb, acestea **nu se aplică informațiilor anonime sau datelor cu caracter personal care sunt anonimizate** astfel încât persoana vizată nu este sau nu mai este identificabilă. Aceasta implică faptul că, în cazul în care informațiile prelucrate sunt anonime sau au fost anonimizate, aceste date pot fi utilizate în scopuri statistice agregate pentru a identifica și a înregistra tendințele în materie de egalitate.³⁰
- În [avizul său preliminar privind protecția datelor și cercetarea științifică](#), AEPD recomandă: *„intensificarea dialogului dintre autoritățile pentru protecția datelor și comitetele de evaluare etică pentru o înțelegere comună a activităților care se califică drept cercetare autentică, pentru elaborarea unor coduri de conduită ale UE în ceea ce privește cercetarea științifică și pentru o mai bună aliniere între programele-cadru de cercetare ale UE și standardele de protecție a datelor, precum și inițierea unei dezbateri privind circumstanțele în care accesul cercetătorilor la datele deținute de întreprinderile private se poate întemeia pe interesul public.”*

²⁸ Articolul 89 din RGPD stabilește garanții suplimentare și posibilitatea aplicării unor derogări în baza dreptului UE sau a dreptului intern, în special în ceea ce privește prelucrarea în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice.

²⁹ „Pseudonimizare” înseamnă prelucrarea datelor cu caracter personal într-un asemenea mod încât acestea să nu mai poată fi atribuite unei anume persoane vizate fără a se utiliza informații suplimentare, cu condiția ca aceste informații suplimentare să fie stocate separat și să facă obiectul unor măsuri de natură tehnică și organizatorică care să asigure neatribuirea respectivelor date cu caracter personal unei persoane identificate sau identificabile. Sursa: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5419-2016-INIT/ro/pdf> p. 112.

³⁰ FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#) (Egalitatea în UE după 20 de ani de la punerea inițială în aplicare a directivelor privind egalitatea), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene (Oficiul pentru Publicații), p. 21.

- În măsura în care acest lucru este posibil, statele membre sunt încurajate să elimine barierele aplicate în cazul anumitor organisme publice, care în prezent nu colectează date defalcate în funcție de originea etnică și rasială.

Exemple de practici naționale

Ombudsmanul din **Croația** a emis recomandări către organismele și autoritățile competente ale administrației publice (în special în domeniul afacerilor interne, al sănătății, al protecției sociale, al muncii, al asigurărilor de pensii și al educației) pentru a începe colectarea și prelucrarea unor categorii speciale de date cu caracter personal, inclusiv a celor privind etnia sau originea națională, aplicând măsuri de protecție adecvate pentru a înțelege mai bine discriminarea structurală. În trecut, administrația de stat a susținut cu regularitate că nu poate face acest lucru din cauza RGPD.

Institutul de Sănătate Publică din Croația a instituit un cadru de cooperare cu Ministerul Afacerilor Interne pentru a îmbunătăți monitorizarea stării de sănătate a membrilor minorității naționale rome (și a factorilor sociali determinanți ai acesteia), în urma unui aviz pozitiv din partea Agenției pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal referitor la colectarea datelor privind afilierea națională și etnică în conformitate cu RGPD. Aceasta este una dintre măsurile incluse în [Planul de acțiune privind punerea în aplicare a Strategiei pentru incluziunea romilor pentru perioada 2021-2027](#), gestionat de Biroul pentru Drepturile Omului și Drepturile Minorităților Naționale din cadrul guvernului croat.

Biroul de statistică din **Portugalia** a colaborat îndeaproape cu responsabilul cu protecția datelor din cadrul Institutului Național de Statistică pentru a se asigura că sunt îndeplinite toate cerințele RGPD pentru [Sondajul-pilot privind condițiile de viață, originile și traiectoriile populației rezidente din Portugalia](#). În ceea ce privește chestionarul, s-au efectuat ajustări, și anume:

- participarea la sondaj este voluntară, spre deosebire de toate celelalte sondaje privind gospodăriile, în cazul cărora participarea este obligatorie;
- respondenții și persoanele care locuiesc în gospodărie vor avea opțiunea de a nu își menționa numele;
- interviatorii vor fi obligați să transmită imediat interviurile finalizate la unitatea centrală, astfel încât informațiile cu caracter personal ale persoanelor intervievate să poată fi șterse din calculatoarele lor de lucru cât mai curând posibil (în cazul în care se utilizează moduri de interviu CAPI sau CATI);
- numele, adresele și alte caracteristici ale membrilor gospodăriei nu vor fi incluse în baza de date finală disponibilă pentru analiza internă;
- fluxul tuturor datelor din sistemele informatice ale Institutului Național de Statistică din Portugalia va fi evaluat în mod corespunzător pentru a aborda toate problemele de securitate posibile.

În **Țările de Jos**, în cadrul Barometrului privind diversitatea culturală la nivelul organizațiilor, un proiect-pilot care a vizat opt organizații publice și private a primit o evaluare pozitivă din partea autorității pentru protecția datelor. Deoarece confidențialitatea angajaților este importantă, Biroul Central de Statistică al Țărilor de Jos analizează datele privind forța de muncă furnizate de angajatori în mod anonim și pune la dispoziție rezultate doar la nivel agregat. Nu este necesar să se colecteze și să se prezinte date privind angajații la nivel individual. Toate datele sunt anonime și agregate la nivel de grup. În cazul în care dimensiunea grupului este prea mică, biroul de statistică nu va publica aceste date.

5. Colectarea informațiilor privind autoidentificarea pe baza „originii rasiale sau etnice” (modalități de colectare a acestor informații)

Justificare

Potrivit [Principiilor și recomandărilor Organizației Națiunilor Unite pentru recensământul populației și al locuințelor în ceea ce privește etnia](#) (punctul 4.183), datele privind etnia oferă informații în legătură cu diversitatea unei populații și pot contribui la identificarea subgrupurilor din cadrul unei populații. Unele domenii de studiu care se bazează pe astfel de date includ tendințele demografice, practicile și oportunitățile de ocupare a forței de muncă, distribuția veniturilor, nivelurile educaționale, modelele și tendințele migrației, componența și structura familiei, rețelele de sprijin social, starea de sănătate și victimizarea în urma infracțiunilor.

În [Abordarea bazată pe drepturile omului privind datele](#) a OHCHR, se afirmă că populațiile de interes ar trebui să se autodefinească; acest lucru înseamnă că parametrii populației nu pot fi impuși din exterior sau atribuiți prin imputare sau în baza unor substituenți.

Prin urmare, colectarea informațiilor privind autoidentificarea din perspectiva originii rasiale sau etnice ar putea fi relevantă:

- în scopuri de dezagregare a datelor, pentru a analiza inegalitățile (structurale și sistemice) în ceea ce privește rezultatele;
- pentru analiza inegalităților intersecționale (de exemplu, examinarea informațiilor privind originea rasială sau etnică în raport cu datele privind alte caracteristici protejate, cum ar fi sexul, vârsta, handicapul, religia, convingerile, orientarea sexuală etc.);
- pentru o mai bună înțelegere a factorilor care ar putea contribui la inegalitățile sistemice/structurale în ceea ce privește rezultatele și la discriminare și rasism, precum și care ar putea consolida sau sta la baza unor astfel de situații;
- în vederea capacitării minorităților etnice și a altor minorități bazate pe rasă, precum și a grupurilor expuse riscului de discriminare: „*dovezile statistice bazate pe originea rasială sau etnică pot juca un rol decisiv în procedurile judiciare. Adesea, reclamanții individuali au nevoie de dovezi statistice pentru a-și susține afirmațiile, în special atunci când este vorba de discriminare indirectă [...], astfel cum se arată în Directiva privind egalitatea rasială (considerentul 15).*”³¹;
- în scopuri de eșantionare sau de identificare a respondenților eligibili în cadrul unui sondaj.

Astfel cum se menționează în [Ghidul CEE-ONU privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei](#), „*identitatea etnică poate fi măsurată utilizând diverse concepte, inclusiv ascendența sau originea etnică, grupul etnic, originile culturale, naționalitatea, rasa, culoarea [pielii], apartenența la o minoritate sau la un trib, limba, religia – [și, în numeroase cazuri, prin intermediul unor variabile indirecte, precum țara nașterii, țara de naștere a părinților, cetățenia] – sau combinații diverse ale acestor concepte*”.³²

³¹ Al-Zubaidi, Y. (2020), „[Some reflections on racial and ethnic statistics for anti-discrimination purposes in Europe](#)” (Reflecții asupra statisticilor rasiale și etnice în scopuri de combatere a discriminării din Europa), în: *European Equality Law Review*, nr. 2, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, p. 62-72 și p. 65.

³² Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (CEE-ONU) (2020), [Poverty Measurement – Guide to Data Disaggregation](#) (Ghidul privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei), p. 33.

Orientări

- În scopul colectării datelor, **populațiile de interes ar trebui să se autodefinească**. Acest principiu este esențial, în special atunci când „originea rasială sau etnică” se referă la un aspect al apartenenței unei persoane la un grup etnic sau la orice alt grup minoritar sau la un aspect al identificării sale cu acest grup. Atribuirea/identificarea „originii rasiale sau etnice” a respondentului de către un terț (de exemplu, intervievator sau furnizor de servicii) nu corespunde în mod necesar identificării efective a persoanei respective. În cazurile în care ar putea fi necesar, din motive logistice, politice sau de altă natură, să se utilizeze caracteristici demografice pentru a identifica o anumită populație, [ghidul OHCHR referitor la o abordare bazată pe drepturile omului privind datele](#) recomandă colectorilor de date să se asigure că prelucrarea și publicarea datelor respective nu implică autoidentificarea, în cazul în care informațiile cu caracter personal privind identitatea etnică nu au fost divulgate.³³
- Este necesar să se explice orice colectare a datelor privind originea rasială sau etnică, iar colectarea respectivă trebuie să se bazeze pe cele mai bune practici și să respecte principiul transparenței. Acest lucru ar conduce la sporirea nivelului de încredere în orice operațiune de colectare a datelor cu caracter etnic.
- Se recomandă colectorilor de date să urmărească implicarea comunităților/a grupurilor de interes în toate aspectele activităților de colectare ale acestora, inclusiv în activitățile de identificare a categoriilor care reflectă în cel mai adecvat mod „originea rasială sau etnică” a unei persoane ca descriere socială. Acest lucru ar asigura faptul că respectivele comunități/grupuri de populație sunt considerate experți în legătură cu propria lor realitate și ar contribui la combaterea prejudecăților neconștientizate.
- Întrucât definițiile, conceptualizările și încadrările în categorii pot influența răspunsurile posibile, cei care colectează date pe baza originii rasiale sau etnice ar trebui să se asigure că respondenților le sunt explicate în mod clar criteriile de bază utilizate pentru a măsura conceptul de „origine rasială sau etnică” în cadrul unui sondaj, al unui recensământ, al unei surse de date administrative etc.; același lucru este relevant pentru diseminarea datelor rezultate.
- Deoarece „apartenența la/identificarea cu un grup etnic/minoritar/bazat pe rasă” este multidimensională și este mai degrabă un proces decât un concept static, această clasificare ar trebui abordată având în vedere o serie de limite mobile³⁴. Prin urmare, se recomandă colectorilor de date să le ofere respondenților posibilitatea de a indica afilieri etnice multiple/afilieri la mai multe grupuri sau o combinație de afilieri etnice/afilieri la mai multe grupuri (și anume, posibilitatea de a alege categorii mixte). Informațiile privind identitățile multiple (mixte) ar putea fi colectate fie printr-o singură întrebare cu mai multe răspunsuri,

³³ OHCHR, 2018, [A Human Rights-Based Approach to Data: Leaving no one behind in the 2030 agenda for sustainable development](#) (O abordare bazată pe drepturile omului privind datele – Să nu lăsăm pe nimeni în urmă la aplicarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă), [Organizația Națiunilor Unite, 2018, p. 13](#).

³⁴ Acest aspect poate reprezenta o problemă, în special în ceea ce privește colectarea datelor administrative. De exemplu, dacă o autoritate sanitară începe să colecteze, în formularele sale, etnia autodeclarată a unei persoane, aceasta va rămâne în sistem până când informațiile sunt eliminate sau persoana dorește să modifice informațiile respective. Cu excepția cazului în care există oportunități de a efectua astfel de modificări, iar cetățenilor li se reamintesc periodic informațiile despre aceștia salvate în sistem, anumite caracteristici – odată colectate – ar putea rămâne în sistem, chiar dacă nu mai corespund modului în care o persoană s-ar caracteriza în prezent.

fie prin utilizarea mai multor întrebări cu răspuns unic. Pentru a reflecta identificarea ca proces și pentru a evita conceptualizarea statică, apartenența sau identificarea pe baza originii rasiale sau etnice ar putea fi, de asemenea, măsurată pe o scară (de exemplu, de la „apartenență inexistentă sau redusă” la „apartenență puternică”).

- Pentru surse administrative: clasificările utilizate în legătură cu datele administrative trebuie, de asemenea, actualizate periodic. Având în vedere că nu există nicio garanție că o persoană continuă să se autoidentifice în același mod, în special dacă a trecut mult timp de la colectarea inițială a informațiilor și introducerea lor într-un registru sau într-o sursă administrativă, se recomandă să se ofere persoanelor posibilitatea de a revizui aceste informații ori de câte ori acestea solicită o astfel de revizuire din proprie inițiativă.
- În funcție de modul de colectare a datelor (online, față în față, prin telefon) și de sursa datelor (registru administrativ, recensământ, sondaj etc.), colectorii ar trebui să explice în instrucțiunile tehnice și în documentație modul în care trebuie raportată „originea rasială sau etnică” a copiilor din cupluri „mixte” (de exemplu, instrucțiuni explicite pentru a permite respondenților să ofere mai multe răspunsuri sau răspunsuri precum „birasial”).
- În conformitate cu [Principiile și recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru recensământul populației și al locuințelor în ceea ce privește etnia](#) (punctul 4.185.), clasificarea grupurilor etnice/minoritare necesită, de asemenea, includerea celor mai fine niveluri de afiliere etnică/afiliere la un anumit grup, a grupurilor autopercute, a grupurilor regionale și locale, precum și a grupurilor care, de obicei, nu sunt considerate grupuri etnice, cum ar fi grupurile religioase și cele bazate pe naționalitate.
- Țările care colectează date privind etnia trebuie să țină seama de faptul că precodificarea sau pre-clasificarea grupurilor etnice la momentul colectării datelor poate avea tendința de a conduce la pierderea de informații detaliate privind diversitatea unei populații, **cu excepția cazului în care este posibil să se înregistreze „alte” identități/grupuri etnice nespecificate și răspunsuri cu text liber**. De exemplu, după consultarea tuturor organizațiilor relevante ale romilor din Bulgaria în timpul [celui de al doilea sondaj al UE privind minoritățile și discriminarea \(EU-MIDIS II\)](#) realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, sondajul respectiv a utilizat o fișă de interviu cu 25 de categorii de autoidentificare în cadrul etapei de identificare a respondenților romi eligibili, desfășurate la domiciliul acestora. Lista a inclus, de exemplu, categorii precum: *romi, țigani, ierlii, demirdjii, bakardjii, dzambasi, rudari/ludari, kopanari, vlasi* etc. Prin urmare, colectorii de date trebuie să decidă care sunt categoriile cele mai importante și mai semnificative pentru respondenți, lucru care ar trebui realizat în mod ideal în cooperare cu comunitățile/grupurile de la care urmează să fie colectate datele.
- Atunci când utilizează o opțiune de răspuns cu text liber pentru a colecta informații privind autoidentificarea, colectorii de date sunt invitați să aibă în vedere următoarele aspecte: (1) oamenii nu se gândesc întotdeauna în mod spontan la propria persoană din perspectiva originii rasiale sau etnice; (2) o întrebare deschisă conduce adesea la un număr foarte mare de răspunsuri, care trebuie reclasificate și reduse într-o etapă ulterioară pentru a le face utile pentru o analiză mai aprofundată.

- Întrebarea (întrebările) privind identificarea rasială sau etnică ar trebui să fie adresată (adresate) într-un mod care să permită respondentului să vadă toate opțiunile posibile de răspuns înainte de a lua o decizie.³⁵
- Persoanele fizice ar trebui să aibă opțiunea de a divulga sau de a nu divulga informații cu privire la caracteristicile lor personale. Aceasta înseamnă că furnizarea de informații cu caracter personal cu privire la afilierea etnică a unei persoane ar trebui să fie opțională pentru potențialii respondenți, iar acest lucru trebuie să le fie comunicat în mod clar în instrucțiunile care precedă întrebarea cu privire la modul în care se autoidentifică din punct de vedere rasial sau etnic.

Datele ar trebui colectate cu consimțământul respondentului, iar neparticiparea ar trebui să reprezinte o opțiune (de exemplu, pentru a garanta autodeclararea liberă a „originii rasiale sau etnice”, respondenții ar trebui să aibă posibilitatea de a indica „Niciunul/niciuna” sau „Nedeclarat/nedeclarată”³⁶). Participarea ar trebui să fie voluntară. În special având în vedere că întrebările cu privire la experiențele în materie de rasism și discriminare pot afecta emoțional respondenții, este necesar să se evite împovărarea excesivă a acestora.

- Colectorilor de date și organizațiilor/organismelor implicate în activități de colectare a datelor li se recomandă să investească în formarea personalului (a anchetatorilor și a interviuatorilor, precum și a analiștilor de date și a furnizorilor de servicii). Aceasta ar putea include dezvoltarea unui portal de formare online. Comunităților etnice li se poate solicita să asigure activități de formare externă cu privire la sensibilizare.
- Activitățile de colectare a datelor nu ar trebui să aibă un impact negativ: acestea ar trebui să se desfășoare în conformitate cu principiul „de a nu face rău” din sfera drepturilor omului. Informațiile colectate prin intermediul consultărilor anterioare și al proceselor participative ar trebui revizuite pentru a se evita împovărarea excesivă a grupurilor vulnerabile. Un obstacol potențial în calea participării, indiferent de modul de interviu, ar putea fi faptul că unele grupuri minoritare sunt adesea abordate pentru a participa la sondaje, însă nu observă neapărat schimbări ca urmare a acestora sau beneficii directe. Colectorii de date trebuie să evidențieze în mod clar beneficiile participării și principalele obiective ale sondajului respectiv, să atenueze preocupările legate de protecția datelor și confidențialitate și, acolo unde este posibil, să demonstreze schimbările realizate prin alte sondaje similare.
- Statele membre și colectorii de date relevanți ar trebui să urmărească să facă în mod regulat schimb de bune practici cu privire la *oportunitatea și modul* de colectare a informațiilor privind autoidentificarea în sursele administrative. Colectarea de date privind autoidentificarea rasială/etică în scopuri administrative sau în sursele de date administrative este posibilă în unele cazuri. În anumite țări (de exemplu, Bulgaria, Ungaria, Irlanda, Slovacia), astfel de date au fost colectate prin recensământ. Cu toate acestea, în majoritatea statelor membre, sursele de date administrative se bazează în primul rând pe informații indirecte care indică originea

³⁵ Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (CEE-ONU) (2020), [Poverty Measurement – Guide to Data Disaggregation](#) (Ghidul privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei), p. 33.

³⁶ [UN Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses related to Ethnicity](#) (Principiile și recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru recensământul populației și al locuințelor în ceea ce privește etnia) (punctul 4.186).

etnică sau proveniența din familii de imigranți (pentru detalii cu privire la substituenți, a se vedea principiul director nr. 6).

- Colectorii de date ar trebui să furnizeze informații clare și accesibile în mod liber cu privire la operațiunile lor, inclusiv cu privire la modul de concepere a studiului și metodologia de colectare a datelor. Datele colectate de agențiile de stat ar trebui să fie accesibile publicului în mod liber.³⁷

Exemple de practici naționale

[Recensământul irlandez din 2016](#) a adresat întrebări privind autoidentificarea rasială/etnică după cum urmează:

În ce grup etnic vă încadrați?

A. Populație albă

1. Irlandezi
2. Nomazi irlandezi (*travellers*)
3. Orice altă populație albă

B. Populație de culoare sau populație irlandeză de culoare

1. Africani
2. Orice altă populație de culoare

C. Populație asiatică sau populație irlandeză de origine asiatică

1. Chinezi
2. Orice altă populație asiatică

D. Altele, inclusiv grupuri mixte

În 2019 a avut loc o consultare publică pentru a revizui conținutul următorului chestionar de recensământ. Ca urmare a acestei consultări, la întrebarea privind etnia, s-au adăugat categorii suplimentare pentru: romi, indieni/pakistanezi/persoane din Bangladesh, arabi și grupuri mixte. Pentru detalii, a se vedea [raportul complet al consultării](#). Întrebarea revizuită referitoare la etnie pentru următorul recensământ (programat pentru 2022) este prezentată mai jos:

În ce grup etnic/categorie de origine etnică vă încadrați?

A. Populație albă

1. Irlandezi
2. Nomazi irlandezi (*travellers*)
3. Romi
4. Orice altă populație albă

B. Populație de culoare sau populație irlandeză de culoare

5. Africani
6. Orice altă populație de culoare

C. Populație asiatică sau populație irlandeză de origine asiatică

7. Chinezi
8. Indieni/pakistanezi/din Bangladesh
9. Orice altă populație asiatică

³⁷ OHCHR, 2018, [A Human Rights-Based Approach to Data: Leaving no one behind in the 2030 agenda for sustainable development](#) (O abordare bazată pe drepturile omului privind datele – Să nu lăsăm pe nimeni în urmă la aplicarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă), [Organizația Națiunilor Unite, 2018, p. 14](#).

D. Altele, inclusiv grupuri/categorii mixte

10. Arabi

11. Grupuri/categorii mixte; vă rugăm să furnizați o descriere a acestora.

12. Altele; vă rugăm să furnizați o descriere a acestora.

În plus, sunt adresate întrebări separate în ceea ce privește handicapul și religia. Pentru detalii, a se vedea [formularul pentru recensământul din 2022](#).

În **Malta**, recensământul național planificat pentru noiembrie 2021 va include întrebări privind originea rasială, religia și orientarea sexuală. În ceea ce privește în mod specific originea rasială, chestionarul de recensământ va include o întrebare prin care se solicită un răspuns autodeterminat. Informațiile colectate vor fi primele de acest fel din Malta, deoarece astfel de informații nu au fost niciodată colectate în trecut prin recensământ sau alte sondaje naționale.³⁸

În **Spania**, în 2021, Direcția Generală pentru Egalitatea de Tratat și Diversitate Rasială și Etnică a comandat un studiu intitulat [„Examinarea populației africane și de descendență africană din Spania – Identitatea și accesul la drepturi”](#), axat pe modul în care persoanele africane și de descendență africană care trăiesc în Spania își exercită și se bucură de drepturile civile, politice, sociale, culturale și economice, ca grup social specific și ca potențială victimă colectivă a discriminării. Studiul se bazează pe două sondaje online care vizează populația relevantă și organizațiile societății civile și care conțin întrebări privind experiențele de discriminare și stabilirea de profiluri de către poliție. Acest studiu a inclus o întrebare deschisă prin intermediul căreia persoanele de origine africană care locuiesc în Spania au avut posibilitatea de a se autoidentifica.

În **Italia**, [sondajul privind discriminarea](#) vizează, de asemenea, minoritățile etnice și acoperă multiple motive de discriminare și mai multe domenii ale vieții, cum ar fi educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea, accesul la bunuri și servicii și participarea politică. Pentru a aborda posibila existență a unor grupuri vulnerabile, persoanelor vizate li se va permite să se autoidentifice pe baza unor caracteristici precum caracteristicile fizice, starea de sănătate și handicapul, calitatea de imigranți sau descendenți ai imigranților, originea etnică și culoarea pielii, afilierea religioasă, orientarea sexuală sau identitatea de gen. Sistemele de încadrare în categorii permit selectarea mai multor categorii de identificare și, de asemenea, dau posibilitatea respondenților să nu declare nimic sau să aleagă opțiunea „niciunul/niciuna”. Acest proiect este încă în desfășurare; în 2021, este programat un sondaj-pilot.

În **Italia**, [sondajul privind incluziunea romilor și a populațiilor sinti și caminanti în ceea ce privește locuințele](#) oferă date pentru monitorizarea incluziunii acestor comunități din perspectiva condițiilor de locuit, un aspect inclus în Strategia națională pentru incluziunea romilor și a populațiilor sinti și caminanti pentru perioada 2012-2020. Scopul acestui sondaj este de a îmbunătăți cunoștințele statistice privind populația romă din Italia prin dezvoltarea unui sistem de indicatori de monitorizare a politicilor de incluziune, cu un accent special pe proiectul de tranziție locativă a populației rome. Principiile de bază ale acestui exercițiu sunt autoidentificarea, colectarea voluntară și anonimată a datelor și implicarea reprezentanților romilor prin intermediul Platformei naționale a asociațiilor romilor.

Institutul de Sănătate Publică din Croația a creat [un sistem de indicatori ai sănătății pentru persoanele de etnie romă din Republica Croația](#), care combină date din bazele de date și registrele medicale cu

³⁸ Malta Today (2021), [„Census to collect data on race, sexual orientation and religion for first time”](#) (Primul recensământ de colectare a datelor privind rasa, orientarea sexuală și religia), 13 mai 2021.

datele etnice. Prin crearea unui sistem care să ofere o imagine realistă asupra stării de sănătate a romilor din statisticile disponibile și de rutină privind sănătatea publică, măsurile de sănătate planificate utilizând indicatori și dovezi realiste pot fi mai bine direcționate și mai eficace. Întrucât datele din bazele de date și registrele de sănătate publică nu au fost monitorizate în mod regulat în funcție de etnie, punerea în aplicare a acestei măsuri a instituit un sistem inovator de analiză și de raportare cu privire la starea de sănătate a romilor, care oferă informații cu privire la caracteristicile sociodemografice.

Exemple din sondajele realizate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)

Sondajele EU-MIDIS realizate de agenție în legătură cu imigranții și descendenții acestora utilizează o abordare multiplă asupra „originii rasiale sau etnice”.

1. Pentru a eșantiona și a identifica respondenții eligibili, se utilizează informații indirecte despre țara de naștere a respondenților și țara de naștere a părinților acestora, deoarece, în statele membre, nu există aproape deloc baze de eșantionare disponibile (cum ar fi adresa sau registrele individuale) care să includă informații de autoidentificare bazate pe originea rasială sau etnică.
2. Pentru a măsura autoidentificarea, agenția utilizează o combinație de întrebări separate, care solicită respondenților informații referitoare la diferite aspecte ale afilierii/ale apartenenței la anumite grupuri în funcție de originea rasială sau etnică, astfel cum se arată în tabelele de mai jos.³⁹
3. Agenția utilizează un set de întrebări care măsoară experiențele respondenților în materie de discriminare pe criterii de origine rasială sau etnică în domeniile-cheie ale vieții (a se vedea exemple din alte sondaje ale FRA din cadrul secțiunii aferente principiului director nr. 6 din prezenta notă).

Formularea întrebărilor:

IN09	Autoidentificare ca persoană de origine africană sau ca persoană de culoare
	V-ați descrie ca fiind o persoană de origine africană/o persoană de culoare?
	ESTE POSIBIL UN SINGUR RĂSPUNS
1	Da
2	Nu
<i>-96</i>	<i>Prefer să nu declar</i>

³⁹ Cu toate acestea, dacă o persoană s-a născut într-o țară din Africa Subsahariană, în analiza FRA, aceasta va fi considerată drept aparținând categoriei „imigranți din Africa Subsahariană”, indiferent de măsura în care se identifică drept cetățean european și nu drept persoană de origine africană subsahariană. Acest lucru se datorează informațiilor disponibile/lipsei informațiilor privind identificarea etnică/rasială din bazele de eșantionare și necesității de a utiliza ca indicator similar, în scopul eșantionării, țara de naștere a respondenților și țara de naștere a părinților acestora.

-97	<i>Nu înțeleg întrebarea</i>
-98	<i>Nu se aplică</i>
-99	<i>Nu știu</i>

Sursa: Sondajul UE privind imigranții și descendenții acestora

RA02	Autoidentificare ca resortisant/cetățean european/resortisant al țării de naștere a respondentului/al țării de naștere a părinților	
	ÎNTREBARE PENTRU TOȚI RESPONDENȚII	
	Oamenii se pot gândi la propria persoană în moduri diferite. Următoarea întrebare se referă la percepția asupra propriei persoane. Pe o scară de la 1 la 5, unde 1 este egal cu „deloc” și 5 cu „foarte puternic”, în ce măsură vă simțiți...?	
	FIȘA DE INTERVIEWARE RA02 CITIȚI OPȚIUNILE DE RĂSPUNS DE LA RA02_1 PÂNĂ LA RA01_5	
RA02_1	Cetățean european	1 Deloc
RA02_2	Cetățean austriac	2
RA02_3	Cetățean nigerian	3
...	...	4
....	...	5 Foarte puternic
....	...	<i>-96 Prefer să nu declar</i>
....	...	<i>-97 Nu înțeleg întrebarea</i>
....	...	<i>-98 Nu se aplică</i>
....	...	<i>-99 Nu știu</i>

Sursa: EU MIDIS II realizat de FRA

Sondajul privind drepturile fundamentale realizat de agenție – un sondaj în rândul populației generale din UE – a inclus o întrebare cu privire la autoidentificarea ca minoritate etnică. În plus, sondajul a inclus întrebări cu privire la țara de naștere a respondenților și la țara de naștere a părinților acestora.

r29	Apartenența la o minoritate etnică	
	ÎNTREBARE PENTRU TOȚI RESPONDENȚII	
	Considerați că faceți parte dintr-o minoritate etnică în [ȚARA]?	
	SE PERMITE UN SINGUR RĂSPUNS	
1	Da	
2	Nu	

888	<i>Prefer să nu declar</i>
999	<i>Nu știu</i>

Sursa: Sondajul privind drepturile fundamentale realizat de FRA

6. Utilizarea informațiilor indirecte atunci când se colectează date privind originea rasială sau etnică (atunci când autoidentificarea nu este posibilă)

Justificare

Pentru dezagregarea datelor în funcție de originea rasială sau etnică, este necesară colectarea datelor privind caracteristicile relevante. **Lipsa** dovezilor statistice în ceea ce privește originea rasială sau etnică **sau caracterul incomplet** al acestora reprezintă un motiv de îngrijorare, deoarece îngreunează evaluarea:

1. amplitudinii/prevalenței reale a provocărilor cu care se confruntă minoritățile etnice sau grupurile bazate pe rasă (cum ar fi rasismul, discriminarea, inegalitățile structurale în domenii-cheie ale vieții, hărțuirea și infracțiunile motivate de prejudecăți, precum și stabilirea de profiluri discriminatorii de către autoritățile de aplicare a legii);
2. eficacității legislației și a politicilor puse în aplicare pentru a combate inegalitatea, discriminarea și rasismul.

Astfel cum s-a menționat anterior, deoarece încadrările în categorii din perspectiva originii rasiale sau etnice sunt concepte sociale, nu există în mod evident un singur sens sau o singură modalitate de măsurare a acestor aspecte și, prin urmare, nu există o soluție universală în ceea ce privește colectarea datelor pe baza unor distincții create la nivel social⁴⁰.

Întrebarea cea mai importantă este însă care sunt categoriile în care apar dezavantaje și inegalități – este vorba, de exemplu, de țara nașterii, de naționalitate, de culoarea pielii, de religie sau de toate aceste categorii? Și în ce măsură categoriile utilizate pentru statisticile privind egalitatea reprezintă în mod semnificativ și adecvat toate persoanele și grupurile dezavantajate în raport cu originea rasială sau etnică? Numărul de locuitori/cifrele indicate de recensăminte sunt spațiile în care are loc reprezentarea și prin care poate fi contestată puterea politică. Prin urmare, contabilizarea corespunzătoare permite o reprezentare adecvată, iar reprezentarea adecvată permite o protecție adecvată.

Provocări

- Din diferite motive (de ordin istoric, juridic etc.), în majoritatea statelor membre ale UE, *„conceptul de rasă sau origine rasială nu este utilizat în colectarea datelor. Modul în care este înțeleasă originea rasială sau etnică afectează protecția oferită de Directiva privind egalitatea rasială și indică dacă tratamentul bazat aparent pe substituenți, cum ar fi statutul de imigrant,*

⁴⁰ Makkonen, T. (2017), [European Handbook on Equality Data \(2016 revision\)](#) [Manualul european referitor la datele privind egalitatea (revizuirea din 2016)].

naționalitatea, limba și anumite practici religioase, este considerat o discriminare directă sau indirectă, disimulată sau evidentă.”⁴¹

- Majoritatea surselor administrative utilizează substituenți pentru originea rasială sau etnică, cum ar fi cetățenia/naționalitatea, țara nașterii, țara de naștere a părinților, limba. Cu toate acestea, astfel cum se arată în documentul intitulat [Poverty Measurement – Guide to Data Disaggregation](#) (Ghidul privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei), „*utilizarea informațiilor indirecte poate fi o provocare pentru anumite grupuri și trebuie gestionată cu atenție. De exemplu, datele bazate pe naționalitate ar putea fi un indicator foarte slab pentru etnie din cauza diferențelor la nivelul politicilor de naturalizare sau pentru populațiile indigene sau grupurile etnice autohtone.*”⁴²
- Prin urmare, utilizarea substituenților implică riscul unei „**acoperiri insuficiente**”: De exemplu, dacă statisticile privind egalitatea se bazează numai pe țara nașterii sau pe naționalitate (ca indicator indirect al etniei/al originii etnice), acestea vor pierde din vedere alte tipuri de dezavantaje și inegalități care ar putea apărea, de exemplu, în legătură cu culoarea pielii, originea rasială sau etnică și religia. Utilizarea datelor privind locul nașterii pentru a indica impactul pandemiei de COVID-19 asupra minorităților etnice sau bazate pe rasă va pierde din vedere riscul pentru persoanele de origine africană din a doua sau a treia generație. Prin urmare, există un decalaj între ceea ce se poate indica prin intermediul unor substituenți și ceea ce ar fi relevant de știut.
- Utilizarea substituenților prezintă un risc de omogenizare – de exemplu, „cetățenii UE proveniți din familii de migranți”, „etniile noi sau non-majoritare” sau „populațiile alohtone” au o caracteristică în comun: sunt desemnate printr-un raport de opoziție binară față de o țară sau de originea etnică a populației majoritare din țara respectivă. Aceste categorii sunt, de asemenea, înșelătoare, deoarece includ minoritățile într-o singură unitate, fără a investiga dacă acestea aparțin într-adevăr aceluiași grup⁴³. Prin urmare, atunci când utilizează substituenți, cercetătorii ar trebui să reflecteze asupra impactului pe care îl are alegerea categoriilor în cadrul analizelor datelor.
- Substituenții sunt incompatibili cu principiul autoidentificării și, prin urmare, nu reușesc să reprezinte diversitatea originii rasiale sau etnice în societate. De exemplu, în cazul persoanelor din prima generație care locuiesc de mult timp într-o anumită țară, substituentul „țara nașterii” ar putea să nu fie un indicator eficient și operațional pentru etnie după 10-15 ani de ședere în țara de reședință.
- Migrația (proveniența din familii de migranți), limba, nivelurile de educație și datele privind sărăcia nu sunt substituenți eficace pentru măsurarea discriminării pe criterii de origine rasială

⁴¹ Farkas, L, (2017), [Analysis and comparative review of equality data collection practices in the European Union: Data collection in the field of ethnicity](#) (Analiza și revizuirea comparativă a practicilor de colectare a datelor privind egalitatea în Uniunea Europeană: colectarea datelor referitoare la etnie), Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 6.

⁴² Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (CEE-ONU) (2020), [Poverty Measurement – Guide to Data Disaggregation](#) (Ghidul privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei), p. 70.

⁴³ Farkas, L, (2017), [Analysis and comparative review of equality data collection practices in the European Union: Data collection in the field of ethnicity](#) (Analiza și revizuirea comparativă a practicilor de colectare a datelor privind egalitatea în Uniunea Europeană: colectarea datelor referitoare la etnie), Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 38.

sau etnică.⁴⁴ Țările care refuză să colecteze date pe baza originii rasiale sau etnice în legătură cu discriminarea ar limita, prin urmare, în mod artificial interpretarea drepturilor în materie de egalitate și, mai precis, punerea efectivă în aplicare a legilor privind nediscriminarea.

- Discriminarea pe criterii de origine rasială sau etnică nu se referă la modul în care persoanele se autodefinesc, ci la modul în care alte persoane le văd/le percep pe acestea. În acest caz, relevantă este identificarea de către terți, însă aceste informații sunt dificil de colectat într-un recensământ.

Orientări

- În absența unor baze de eșantionare adecvate, utilizarea informațiilor indirecte este adesea singura modalitate de a investiga minoritățile etnice sau bazate pe rasă.
- *„Pentru a măsura (in)egalitatea, identificarea originii rasiale și etnice percepute poate fi la fel de importantă precum stabilirea originii autoidentificate. Originea rasială (percepută) este un element important al experiențelor de discriminare ale cetățenilor europeni de origine africană și musulmani, precum și ale romilor.”*⁴⁵
- Având în vedere condițiile de viață cu un nivel foarte ridicat de segregare ale romilor din mai multe state membre, care afectează microregiuni întregi, datele privind sărăcia/venitul ar putea fi utilizate ca substituent, în special atunci când acestea sunt combinate cu localizarea geografică⁴⁶.
- Utilizarea substituenților ar trebui să fie transparentă, iar informațiile în acest sens ar trebui să fie puse la dispoziția publicului. De exemplu, la informațiile tehnice (metainformațiile) pentru colectarea datelor ar trebui adăugate note informative pentru utilizatorii de date, care să explice definițiile și limitările substituenților aplicați.
- În cazul în care nu se poate aplica principiul autoidentificării bazat pe drepturile omului, colectorii de date ar trebui să aibă în vedere rafinarea și creșterea numărului de variabile/categorii indirecte în sursele de date și în analizele existente pentru a asigura o acoperire cuprinzătoare a diferitelor grupuri de populație.
- În timp, substituenții ar trebui eliminați treptat, iar sistemele de date ar trebui consolidate.
- Colectorii de date și utilizatorii de date au nevoie de surse de date multiple și complementare pentru datele privind egalitatea bazate pe originea rasială sau etnică pentru a permite monitorizarea eficace a punerii în aplicare a legislației privind nediscriminarea. Cu toate acestea, având în vedere diferitele modalități de operaționalizare a originii rasiale sau etnice, este necesară o mai bună aliniere sau coordonare între diferitele surse de date și în timp pentru a spori comparabilitatea (a se vedea principiul director nr. 3).

⁴⁴ Ibid., p. 6.

⁴⁵ Farkas, L, (2017), [Analysis and comparative review of equality data collection practices in the European Union: Data collection in the field of ethnicity](#) (Analiza și revizuirea comparativă a practicilor de colectare a datelor privind egalitatea în Uniunea Europeană: colectarea datelor referitoare la etnie), Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 6.

⁴⁶ Ibid.

Exemple de practici naționale

- Raportul intitulat [Analiza și revizuirea comparativă a practicilor de colectare a datelor privind egalitatea în Uniunea Europeană: colectarea datelor referitoare la etnie](#) oferă exemple cuprinzătoare de practici naționale.

7. Colectarea datelor privind experiența de discriminare pe criterii de origine etnică/rasială în domeniile-cheie ale vieții

Datele obținute în urma sondajului FRA ilustrează în mod regulat amploarea și natura experienței de inegalitate și discriminare rasială/etnică în întreaga UE, referindu-se la motivele de discriminare și la domeniile vieții reglementate de legislația aplicabilă în materie de nediscriminare în toate statele membre ale UE (de exemplu, Directiva privind egalitatea rasială și Directiva privind egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă).⁴⁷

Datele FRA arată, de asemenea, că prevalența discriminării rasiale/etnice rămâne în mod constant ridicată, atât în timp, cât și între diferite grupuri de populație din diferite state membre. De asemenea, acestea arată că victimele discriminării au tendința de a nu raporta incidentele cu care se confruntă niciunei autorități sau niciunui organism din mai multe motive, inclusiv acela că nu știu cui trebuie să se adreseze.⁴⁸

Prin urmare, incidentele rămân în mare parte invizibile pentru instituțiile care au obligația legală de a acorda asistență victimelor discriminării, inclusiv pentru organismele de promovare a egalității. Acest fenomen, cunoscut și sub denumirea de diminuare a cazurilor reale de discriminare, se dovedește a fi o provocare considerabilă în ceea ce privește furnizarea unei imagini fiabile cu privire la amploarea discriminării rasiale/etnice, deoarece înseamnă că doar o mică parte a discriminării reale cu care se confruntă persoanele expuse riscului este vizibilă („vârful aisbergului”). Prin urmare, datele provenite din sondaje reprezintă cea mai bună aproximare a realității de pe teren.

Datele obținute în urma sondajului FRA arată, de asemenea, că, de exemplu, mulți romi, nomazi (*travellers*), musulmani, evrei, imigranți și descendenți ai acestora nu pot afirma cu certitudine dacă se confruntă cu discriminarea pe criterii de rasă sau etnie sau pe criterii de apartenență religioasă sau

⁴⁷ Directiva privind egalitatea rasială interzice discriminarea directă și indirectă bazată pe rasă sau origine etnică. Articolul 3 privind domeniul de aplicare al directivei prevede că aceasta se aplică în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, formarea profesională, condițiile de muncă și afilierea la organizații ale lucrătorilor sau ale patronatului, protecția socială, inclusiv securitatea socială și îngrijirea medicală, avantajele sociale, educația și accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora, la dispoziția publicului, inclusiv în ceea ce privește accesul la locuințe. Directiva privind egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă interzice discriminarea directă și indirectă pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Articolul 3 privind domeniul de aplicare al directivei prevede că aceasta se aplică în domeniul precum încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, formarea profesională, condițiile de muncă și afilierea la organizații ale lucrătorilor sau ale patronatului.

⁴⁸ FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#) (Egalitatea în UE după 20 de ani de la punerea inițială în aplicare a directivelor privind egalitatea), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, 2021, p. 13. În concordanță cu cele afirmate de Kimberlé Crenshaw, Comisia Europeană recunoaște că „persoanele pot aparține mai multor grupuri dezavantajate în același timp și pot suferi forme specifice de discriminare.” A se vedea, de asemenea, definițiile date de Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) „discriminării multiple” (<https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1297?lang=ro>) și „intersecționalității” (<https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1492?lang=ro>).

convingeri. Datele FRA arată, de asemenea, în mod constant că multe persoane din UE se confruntă cu situații de discriminare multiplă și intersecțională bazate pe diverse combinații de motive. *Discriminarea intersecțională* este o situație în care acționează și interacționează concomitent mai multe tipuri de discriminare care sunt inseparabile și produc noi tipuri specifice de discriminare⁴⁹.

Justificare

Datele obiective, fiabile și comparabile care documentează experiențele de inegalitate și discriminare reprezintă un instrument esențial pentru elaborarea de politici bazate pe dovezi. După cum s-a menționat deja, substituenții oferă rareori o imagine fiabilă a discriminării care afectează grupurile bazate pe rasă și minoritățile etnice. Colectarea datelor privind experiențele de discriminare ale diferitelor grupuri, pe diferite criterii și în diferite domenii ale vieții, este una dintre cele mai eficiente modalități de a evalua punerea în aplicare efectivă a legislației de combatere a discriminării. Aceasta este un instrument puternic de monitorizare a măsurii în care prejudecățile rasiale sau etnice ar putea fi utilizate, de exemplu, în ceea ce privește accesul la ocuparea forței de muncă, locuințe, educație, sănătate și bunuri și servicii, precum și în interacțiunile cu autoritățile de aplicare a legii.

*„Procese precum atribuirea unor anumite caracteristici sau desemnarea într-un anumit fel, catalogarea drept «ceilalți», gruparea și stereotipurile creează, instituie sau impun origini rasiale sau etnice. Este posibil ca identitatea rasială sau etnică să nu corespundă celei percepute sau presupuse de un terț. Identitatea este fluidă și se poate schimba în timp. Totuși, acest lucru nu afectează în mod necesar modul în care este percepută persoana respectivă.”*⁵⁰ Un anumit nivel de grupare este inevitabil în colectarea și analiza datelor statistice și poate fi necesar. Cu toate acestea, colecțiile de date și utilizatorii unei astfel de grupări trebuie să fie conștienți de riscurile pe care le pot implica astfel de opțiuni de grupare.

Orientări

- Orice întrebare privind experiențele de discriminare ar trebui precedată de o definiție a discriminării. De asemenea, este esențial ca respondenții să poată reveni la această definiție specifică în orice moment în timpul colectării datelor. În acest scop, colecțiile de date trebuie să se asigure că respondenții pot accesa și înțelege definiția furnizată (fie prin utilizarea unei fișe de intervievare sau a unei opțiuni de citire în cadrul unui interviu față în față, fie prin intermediul căsuțelor de informare din sondajele online).
- Formatul întrebărilor trebuie standardizat: întrebările privind discriminarea rasială/etică ar trebui să urmeze aceeași logică precum întrebările privind discriminarea pe alte criterii.
- Ar trebui să se prefere întrebări separate privind experiențele de discriminare în diferite domenii ale vieții (cum ar fi ocuparea forței de muncă, educația, sănătatea, locuințele, accesul la bunuri și servicii, accesul la justiție etc.) în loc să se adreseze o singură întrebare generală privind discriminarea, fără a specifica domeniile.
- Calcularea prevalenței discriminării pentru diferite domenii ale vieții permite, de asemenea, factorilor de decizie să elaboreze și să pună în aplicare politici specifice de combatere a discriminării în domeniile acestora. Pe lângă capacitatea de a viza domenii de politică specifice, întrebările separate despre diferite domenii ale vieții îi pot ajuta pe respondenți să

⁴⁹ Ibid, p. 11.

⁵⁰ Farkas, L. (2017), [The meaning of racial or ethnic origin in EU law: between stereotypes and identities](#) (Sensul termenului de „origine rasială sau etnică” în legislația UE: între stereotipuri și identități), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 37.

își amintească incidentele relevante. În caz contrar, atunci când se adresează doar o singură întrebare, unii respondenți s-ar putea concentra în principal asupra ocupării forței de muncă sau a situațiilor legate de educație, dar ar putea uita de locuințe sau magazine și servicii. În ceea ce privește victimizarea în urma infracțiunilor, s-a demonstrat că întrebările mai specifice conduc la o prevalență generală mai ridicată decât ceea ce s-ar obține prin adresarea unui număr mai mic de întrebări mai generale.

- De preferință, ar trebui adresate întrebări cu privire la experiențele discriminatorii pentru cel puțin două perioade de timp diferite, permițând respondenților să facă diferența între experiențele pe termen scurt și cele pe termen lung (de exemplu, în ultimele 12 sau 24 de luni anterioare sondajului sau în ultimii cinci ani anteriori sondajului).

S-a demonstrat că această procedură sporește fiabilitatea și validitatea datelor, permițând respondenților să raporteze cu privire la experiențele relevante în diferite etape ale vieții lor⁵¹. În plus, răspunsurile la întrebările privind experiența de discriminare pe termen scurt pot contribui la monitorizarea eficacității măsurilor puse recent în aplicare. Atunci când definesc perioadele de timp respective, colecții de date ar putea lua în considerare, de asemenea, definirea anumitor indicatori care sunt deosebit de relevanți în acest context, cum ar fi, de exemplu, indicatorul [10.3.1 din Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă](#) (acesta urmărește să stabilească proporția populației care declară că s-a simțit personal discriminată sau hărțuită în ultimele 12 luni). În plus, perioadele de timp ar putea fi alese, de asemenea, într-un mod care să permită comparații cu rezultatele altor sondaje, cum ar fi sondajele periodice ale FRA.

- Pentru a surprinde intensitatea sau recurența experiențelor de discriminare, colecții de date ar putea întreba respondenții cât de des s-au confruntat, într-o anumită perioadă de timp, cu discriminarea rasială sau etnică.
- Ordinea întrebărilor și întrebări subsecvente: se recomandă ca secțiunea privind discriminarea să înceapă cu o definiție; întrebările cu privire la comportamente ar trebui să preceadă întrebările privind experiențele; frecvența și reacțiile (cum ar fi depunerea unei plângeri și, în caz afirmativ, organismul căruia i-a fost adresată plângerea).
- Pentru a identifica discriminarea multiplă și intersecțională, prevalența discriminării pe criterii de origine rasială sau etnică ar trebui analizată în raport cu prevalența discriminării din alte motive și în combinație cu aceasta.⁵² Este necesar să se țină seama în mod corespunzător de [Orientările referitoare la îmbunătățirea colectării și a utilizării datelor privind egalitatea](#) și, în special, de orientarea nr. 6 „Asigurarea exhaustivității datelor privind egalitatea”, care recomandă statelor membre să integreze măsurarea discriminării multiple și intersecționale în toate sistemele existente de colectare a datelor; de exemplu, datele colectate cu privire la handicap ar trebui să includă, în mod ideal, informații privind originea rasială sau etnică, sexul, vârsta și alte caracteristici potențiale care ar putea conduce la un risc mai ridicat de discriminare bazată pe factori multipli sau pe inegalități intersecționale. Acest tip de analiză

⁵¹ A se vedea, de exemplu: FRA (2014), [Violence against women: an EU-wide survey. Main results](#) (Violența împotriva femeilor: un sondaj la nivelul UE. Principalele rezultate), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2015.

⁵² În concordanță cu cele afirmate de Kimberlé Crenshaw, Comisia Europeană recunoaște că „*persoanele pot aparține mai multor grupuri dezavantajate în același timp și pot suferi forme specifice de discriminare*”. În Comisia Europeană (2007), [Tackling Multiple Discrimination – Practices, policies and laws](#) (Combaterea discriminării multiple – Practici, politici și acte legislative), Luxemburg: Oficiul pentru Publicații Oficiale al Comisiei Europene, 2007, p. 15.

necesită, în general, dimensiuni mai mari ale eşantioanelor pentru rezultate solide și ar putea fi luată în considerare o serie de surse diferite, inclusiv sondaje ample, date administrative și corelate.

- Statele membre sunt încurajate să includă colectarea experiențelor de discriminare rasială/etnică în toate sondajele UE și în toate sondajele naționale [cum ar fi ancheta asupra forței de muncă (LFS) și statisticile UE referitoare la condițiile de viață (EU-SILC)], prin includerea unor întrebări/module privind discriminarea. Acest lucru ar putea fi realizat fie prin introducerea unor variabile individuale/întrebări care să măsoare în mod specific discriminarea rasială/etnică percepută, fie prin punerea în aplicare periodică a modulelor de sondaj tematice, pentru a acoperi gama de aspecte legate de discriminarea rasială sau etnică, hărțuirea motivată de prejudecăți, rasism și practicile discriminatorii de stabilire a profilurilor.
- Ratele de participare și de răspuns la un sondaj cresc considerabil „atunci când subiectul studiului prezintă un interes direct pentru respondenți, astfel cum este cazul experiențelor de discriminare.”⁵³.
- Este necesar să se efectueze cercetări de fond înainte de colectarea datelor: înainte de a elabora și de a decide cu privire la orice plan de concepere a sondajului, colectarea datelor și a informațiilor de bază privind structura și concentrarea grupurilor care urmează să facă obiectul sondajului este o sarcină importantă pentru fiecare colectare a datelor. O decizie în cunoștință de cauză cu privire la cel mai bun plan de eşantionare posibil poate fi luată numai după o cartografiere cuprinzătoare a informațiilor privind populația-țintă din fiecare țară care urmează să facă obiectul sondajului.⁵⁴
- Este necesar să se promoveze schimbul de bune practici în ceea ce privește măsurarea experiențelor de discriminare.

Exemple de practici naționale

Modulul irlandez privind [egalitatea și discriminarea](#) (pentru T1 2019) a adresat întrebări în legătură cu discriminarea în domeniile-cheie ale vieții, inclusiv în legătură cu discriminarea la locul de muncă, accesul la servicii publice și private și tratamentul în cadrul acestora, educația, locuințele, sănătatea, transportul și contactul cu poliția. Pentru a măsura experiența de discriminare la locul de muncă, au fost adresate următoarele întrebări (în același mod în toate contextele):

DISCRIM_1 „În ultimii doi ani, v-ați simțit personal discriminat la locul de muncă?”

1. Da / 2. Nu / 3. Nu se aplică (nu lucrez/nu am lucrat în ultimii doi ani) / 4. Nu știu

DACĂ DISCRIM_1=1 -> SE VA PRECIZA MOTIVUL

MOTIVUL „De ce credeți că ați fost discriminat? Credeți că din cauza unuia dintre motivele de mai jos?”

(Sunt permise mai multe răspunsuri)

1. Gen
2. Starea civilă

⁵³ FRA (2017), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey – Technical Report](#) (Al doilea sondaj al Uniunii Europene privind minoritățile și discriminarea – Raport tehnic), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 93.

⁵⁴ FRA (2017), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey – Technical Report](#) (Al doilea sondaj al Uniunii Europene privind minoritățile și discriminarea – Raport tehnic), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2017, p. 92.

3. Situație familială (de exemplu, sunteți însărcinată sau aveți copii sau alte persoane în întreținere)
4. Convingeri religioase
5. Orientare sexuală
6. Vârstă
7. Handicap
8. Rasă (inclusiv culoare, naționalitate, origine etnică sau națională)
9. Apartenența la comunitatea nomazilor (*travellers*)
10. Altele (a se preciza)

Întrebările ulterioare vizează natura discriminării, frecvența acesteia, gravitatea efectelor acesteia și eventualele măsuri luate ca răspuns la aceasta (cum ar fi o plângere sau o acțiune în justiție).

În **Germania**, Each One Teach One (EOTO), o organizație bazată pe comunitate, a inițiat [#Afrozensus](#) în cooperare cu Citizens For Europe (CFE), pentru a analiza condițiile de viață și experiențele de discriminare ale persoanelor de origine africană (inclusiv ale persoanelor de culoare, ale persoanelor de origine africană și ale persoanelor care fac parte din diaspora africană din Germania). Proiectul a fost finanțat de Agenția Federală pentru Combaterea Discriminării din Germania (FADA). Acesta este alcătuit dintr-un sondaj online și dintr-o cercetare calitativă (interviuri cu experți și grupuri tematice). Chestionarul sondajului online conține diferite module. Unul dintre acestea este conceput pentru a reflecta în detaliu experiențele de discriminare pe diferite criterii, în toate domeniile relevante ale vieții. Proiectul este conceput ca proiect de dezbatere, iar EOTO intenționează să repete în viitor sondajul online pentru a măsura rasismul împotriva populației de culoare de-a lungul timpului.

În **Germania**, [Rassismusmonitor](#) – un proiect nou derulat de DeZIM-Institut (Centrul pentru Cercetare în Domeniul Integrării și al Migrației din Germania), finanțat de Ministerul Federal pentru Familie, Persoanele în Vârstă, Femei și Tineret – urmărește să analizeze cauzele, amploarea și consecințele rasismului în Germania. Acest proiect își propune să ofere un instrument eficace de monitorizare a rasismului prin combinarea metodelor cantitative, calitative și experimentale. Pe lângă sondajele în rândul populației reprezentative și cele specifice privind persoanele afectate de rasism, se vor aplica abordări juridice, statistice, sociopsihologice și alte abordări interdisciplinare.

Norvegia a realizat primul său [sondaj național privind calitatea vieții populației](#) în 2020, în cadrul căruia respondenții au fost întrebați dacă s-au confruntat cu situații în care au beneficiat de un tratament inferior în comparație cu cel acordat altor persoane (discriminare) în ultimele 12 luni. Răspunsurile au fost distribuite în rândul respondenților *care provin din familii de imigranți, a celor născuți în Norvegia din părinți imigranți și a restului populației*. Respondenților li s-a cerut în continuare să aleagă „motivul (motivele) discriminării” din următoarea listă:

- *vârstă*
- *gen*
- *afecțiune/vătămare*
- *handicap*
- *origine etnică*
- *culoarea pielii*
- *religie/convingeri*
- *opinii politice*
- *identitate sexuală*

Exemple din sondajele FRA

Măsurarea discriminării în sondajele EU-MIDIS realizate de FRA: În cadrul sondajelor Uniunii Europene privind minoritățile și discriminarea și al sondajelor ulterioare privind romii, romii și nomazii (*travellers*), imigranții și descendenții acestora, respondenții au fost întrebați dacă s-au simțit discriminați pe unul sau mai multe criterii – culoarea pielii, originea etnică sau proveniența din familii de imigranți, religia sau convingerile religioase, sexul, vârsta, handicapul, orientarea sexuală și „alte” criterii – în diferite domenii și activități: atunci când și-au căutat un loc de muncă, la locul de muncă, în educație sau în contact cu personalul de la școala copiilor, în ceea ce privește accesul la asistență medicală, în legătură cu locuința și atunci când utilizează servicii publice sau private (cum ar fi transportul public, birourile administrative, atunci când intră într-un club de noapte, într-un restaurant sau într-un hotel și când se află într-un magazin sau intră într-un magazin).

Respondenților care au semnalat discriminarea pe cel puțin unul dintre cele trei criterii specifice – culoarea pielii, originea etnică sau proveniența din familii de imigranți și religia sau convingerile religioase – li s-a solicitat să ofere mai multe detalii cu privire la incident din perspectiva termenului generic de „origine etnică sau proveniență din familii de imigranți”. Termenul generic de „origine etnică sau proveniență din familii de imigranți” indică discriminarea rasială/etică, astfel cum se discută în prezenta notă de orientare.

Formularea și ordinea întrebărilor

Sondajul include o definiție a discriminării, care este prezentată respondenților înainte ca aceștia să fie întrebați cu privire la experiențele lor de discriminare: *„Aș dori să vă adresez câteva întrebări cu privire la drepturile omului. Egalitatea de tratament este un drept fundamental. Cu toate acestea, unele persoane s-ar putea confrunta cu discriminarea. Prin discriminare se înțelege situația în care o persoană este tratată în mod nefavorabil în comparație cu alte persoane din cauza culorii pielii, a vârstei, a sexului, a orientării sexuale, a handicapului, a originii etnice, a religiei sau a convingerilor religioase.”*

Formularea întrebării pentru respondenții care și-au căutat un loc de muncă în cei cinci ani anteriori sondajului: *„Când v-ați căutat un loc de muncă în ultimii cinci ani⁵⁵, v-ați simțit vreodată discriminat(ă) din oricare dintre următoarele motive? Menționați toate motivele care se aplică.”*

- 1 Culoarea pielii sau originea rasială
- 2 Originea etnică sau proveniența din familii de imigranți
- 3 Religia sau convingerile religioase
- 4 Vârsta [de exemplu, sunteți prea tânăr(ă) sau prea în vârstă]
- 5 Sexul/genul (de exemplu, bărbat sau femeie)
- 6 Handicapul
- 7 Orientarea sexuală (de exemplu, persoane homosexuale, lesbiene sau bisexuale)
- 8 Identitatea de gen sau exprimarea de gen (această categorie se referă, de exemplu, la persoane transgen, travestite sau non-binare) – DACĂ SE UTILIZEAZĂ MODUL DE INTERVIEWARE CAPI: INTERVIEWATORUL VA INDICA URMĂTOARELE: A SE CITI EXPLICAȚIA/DACĂ SE UTILIZEAZĂ MODUL DE INTERVIEWARE CASI/ONLINE: A SE CONSULTA CASETA DE INFORMAȚII: De exemplu, o persoană de sex masculin la naștere, care, ulterior, se identifică drept persoană de sex feminin sau o persoană de sex feminin la naștere, care, ulterior, se identifică mai degrabă ca persoană de sex masculin sau o persoană care poartă îmbrăcăminte de regulă destinată sexului opus.
- 9 Altele (a se preciza) SPAȚIU PENTRU TEXT LIBER; VĂ RUGĂM SĂ PRECIZAȚI MOTIVUL

⁵⁵ Sondajele FRA includ întrebări despre experiențele de discriminare pentru două perioade: ultimele 12 luni anterioare sondajului și ultimii 5 ani anteriori sondajului.

10 Nu m-am simțit discriminat(ă) din niciun motiv atunci când m-am aflat în această situație

-96 Prefer să nu declar

-97 Nu înțeleg întrebarea

-99 Nu știu

Respondenților care au semnalat discriminarea pe cel puțin unul dintre cele trei criterii specifice – (1) culoarea pielii sau originea rasială; (2) originea etnică sau proveniența din familii de imigranți; (3) religie sau convingeri religioase – li se solicită detalii suplimentare cu privire la incidentul respectiv; de asemenea, aceștia sunt întrebați dacă au depus o plângere și, în caz afirmativ, cărei instituții/organism i s-au adresat.

8. Asigurarea unui buget suficient pentru sondaje periodice de colectare a datelor privind egalitatea care vizează originea rasială/etică, în special atunci când colectarea datelor administrative nu este posibilă

Justificare

Guvernele trebuie să se asigure că datele privind egalitatea sunt colectate în mod regulat pentru a monitoriza respectarea obligațiilor prevăzute de legislația UE, chiar și atunci când colectarea datelor administrative nu este posibilă. În aceste cazuri, trebuie alocat un buget suficient la nivel național/regional pentru colectarea datelor privind egalitatea care vizează originea rasială/etică prin intermediul unor sondaje periodice naționale/regionale efectuate de un organism competent (și anume, un organism care deține competența și capacitatea de cercetare relevante).

Orientări

- În cazul în care nu se colectează în mod regulat date privind egalitatea pe baza originii rasiale sau etnice prin intermediul surselor administrative sau al sondajelor, statele membre ar putea asigura **un buget suficient pentru colectarea acestor date prin intermediul unui sondaj național cuprinzător**, care să aibă loc o dată la patru până la cinci ani. Un astfel de sondaj ar trebui:
 - să fie reprezentativ pentru toate grupurile-țintă relevante pentru politici în vederea dezagregării pe baza originii rasiale sau etnice;
 - să urmărească să reprezinte diversitatea comunităților/a grupurilor dintr-o țară care se autoidentifică din punctul de vedere al originii rasiale sau etnice;
 - să urmărească, de asemenea, să acopere populațiile și grupurile care sunt definite ca fiind „greu accesibile”, inclusiv persoanele care trăiesc în sărăcie. Aceasta ar implica, de asemenea, traducerea instrumentelor prin care se realizează sondajul (chestionar + alte materiale de lucru pe teren) în limbile relevante pentru aceste grupuri, precum și implicarea organizațiilor de la nivelul comunității, a mediatorilor și a interviuatorilor *inter pares*;⁵⁶
 - să se bazeze pe dimensiuni ale eșantioanelor suficiente pentru a permite o analiză mai detaliată a datelor pentru a identifica disparitățile geografice și inegalitățile (intersecționale). Aceasta înseamnă că dimensiunea netă a eșantionului ar trebui să

⁵⁶ Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (CEE-ONU) (2020), [Poverty Measurement – Guide to Data Disaggregation](#) (Ghidul privind dezagregarea datelor pentru măsurarea sărăciei), p. 70 .

fie suficient de mare pentru a permite o mai dezagregare ulterioară a datelor în ceea ce privește distribuția geografică, vârsta, sexul/genul și educația;

- să fie în măsură să producă date fiabile și valide pentru toate grupurile-țintă relevante pentru politici – și anume, să utilizeze ghiduri și standarde actualizate privind măsurarea și elaborarea sondajelor (eșantionarea) pentru populațiile greu accesibile.
- Sondajele periodice care colectează date privind egalitatea referitoare la originea rasială sau etnică pot fi realizate fie ca sondaje independente, cu un accent specific pe grupurile de populație care se autoidentifică din punctul de vedere al originii rasiale sau etnice, fie în cadrul unui sondaj general privind egalitatea (și anume, un sondaj care ar acoperi și alte caracteristici protejate). Acest lucru se poate realiza la nivel național (și, dacă este relevant, la nivel regional), de către un organism competent, un institut de statistică sau o organizație de cercetare care deține capacitatea și competența de cercetare relevante, urmând principiile directe menționate anterior (cu includerea unor exerciții de cartografiere și de evaluare a nevoilor etc.).

Exemple de practici naționale

În **Italia**, în 2015, Istat a realizat un sondaj privind [„Integrarea celei de a doua generații”](#) (ISG), cofinanțat de Ministerul de Interne și din Fondul european de integrare a resortisanților țărilor terțe al UE.

În 2021, **Luxemburgul** a lansat un [sondaj național privind experiențele în materie de rasism și discriminare etnică și rasială](#), care vizează aspecte precum: Cât de răspândite sunt rasismul și discriminarea etnică și rasială în Luxemburg? Care sunt grupurile de persoane vizate în principal? În ce contexte și situații se confruntă populația cu acțiuni și tratamente discriminatorii? În ce privințe și cum pot fi luate măsuri pentru a combate aceste probleme?

Sondajul este coordonat de Ministerul Familiei, Integrării și Marii Regiuni și realizat de Institutul de Cercetare Socioeconomică din Luxemburg (LISER), cu participarea *Centre d'étude et de formation interculturelles et sociales* (CEFIS).

Un chestionar va fi transmis unui număr de 15 000 de locuitori selectați aleatoriu, cu o suprareprezentare a grupurilor de populație expuse riscului. Sondajul va fi disponibil în cinci limbi – franceză, luxemburgheză, germană, engleză și portugheză – și se va desfășura în principal online. Aceasta vizează atât populația luxemburgheză autohtonă, cât și persoanele care provin din familii de imigranți.

Chestionarul include întrebări cu privire la caracteristicile personale ale respondenților, poziția lor față de rasism, opiniile lor cu privire la imigrație și diversitate, percepția lor cu privire la discriminarea etnică și rasială în Luxemburg, precum și cu privire la experiența lor în calitate de martori sau de victime. Datele colectate în cadrul sondajului vor fi utilizate pentru a identifica sectoarele în care sunt necesare acțiuni specifice. Acestea vor fi, de asemenea, luate în considerare la formularea recomandărilor de politică pentru combaterea rasismului și a discriminării. Aceste aspecte sunt percepute în mai multe domenii, cum ar fi ocuparea forței de muncă, locuințele, accesul la asistență medicală, educația și rețelele sociale: [rasism \(liser.lu\)](#).

În **Norvegia**, în 2020, Direcția Națională pentru Protecția Copilului, a Tinerilor și a Familiei a cofinanțat [un sondaj național privind calitatea vieții](#), împreună cu Direcția Națională de Sănătate. Sondajul include întrebări privind calitatea vieții, nivelul de satisfacție cu privire la propria sănătate fizică și

mentală, precum și nivelul de optimism pentru viitor, experiențele semnificative și angajamentele din viața de zi cu zi etc. Sondajul a fost repetat în 2021 și, în principiu, va fi realizat din nou în viitor, fie anual, fie cu o frecvență mai scăzută.

Considerații etice suplimentare pentru colectarea datelor pe baza originii rasiale sau etnice⁵⁷

- **Toți respondenții trebuie să participe în mod voluntar.** Va fi deosebit de important să se asigure că grupurile-țintă nu se simt amenințate atunci când li se propune să participe la un sondaj și nici forțate sau obligate să participe, temându-se de eventualele consecințe negative ale neparticipării lor; nicio acțiune nu ar trebui să erodeze încrederea în autorități. În plus, participarea la studii poate oferi o experiență nefamiliară multor grupuri-țintă, iar acest lucru prezintă riscul de a crea sentimente de rușine sau de teamă. Prin urmare, consolidarea încrederii va fi extrem de importantă.
- **Utilizarea organizațiilor de la nivelul comunității, a mediatorilor și a interviuatorilor *inter pares*.** Deși astfel de persoane se pot dovedi utile în promovarea sondajului, având în vedere poziția și raza lor de acțiune în cadrul comunităților, este important să se asigure că grupurile-țintă nu se simt presate să participe la sondaje și, prin urmare, dependența de liderii religioși, de exemplu, ar trebui analizată cu atenție. În ceea ce privește interviuarea *inter pares*, trebuie remarcat faptul că unele comunități pot fi mici și, uneori, prezența pe parcursul unui interviu a unei persoane din același grup etnic poate conduce la preocupări legate de confidențialitate sau la reticența de a oferi răspunsuri sincere la întrebările sensibile.
- În mod similar, **consimțământul în cunoștință de cauză privind participarea și dreptul de a nu răspunde la întrebări** vor fi esențiale. Este **nevoie de o comunicare clară care să explice în termeni simpli și ușor de înțeles care este scopul cercetării**. Respondenților trebuie să li se ofere o modalitate simplă și clară de a nu participa la un sondaj.
- Crearea unui **mediu sigur în care respondenții să poată răspunde la întrebări în ritmul lor, în condiții de confidențialitate și fără teama de a fi auziți de alți membri ai gospodăriei sau de către trecători** consolidează încrederea, îmbunătățește experiența respondenților și, în cele din urmă, conduce la obținerea unor date mai precise.
- **Alegerea interviuatorilor în funcție de caracteristicile respondenților** (inclusiv în funcție de gen, limba vorbită sau experiența în materie de migrație) poate crește ratele de răspuns, precum și gradul de acceptare al acestora în rândul respondenților și, prin urmare, poate îmbunătăți rezultatele cercetării.
- **Formarea interviuatorilor** ar trebui să includă module de diversitate și de combatere a rasismului pentru a reduce la minimum riscul de disconfort în interacțiunea cu respondenții.
- Principiul „de a nu face rău” ar trebui extins pentru a fi aplicat și în cazul interviuatorilor. Deoarece, pe parcursul desfășurării proiectului, **interviuatorii intră în casele** unor persoane pe care nu le cunosc, aceștia se supun unui anumit grad de risc, putând întâlni respondenți pentru care interviul reprezintă un prilej de rememorare a unor evenimente traumatizante.

⁵⁷ Pe baza experienței FRA în domeniul sondajelor care vizează populațiile greu accesibile și minoritățile (etnice), precum și imigranții și descendenții acestora.

- Atunci când sondajul vizează cea mai vulnerabilă parte a comunității, cum ar fi persoanele care este posibil să fi fost supuse oprimării, violenței sau abuzurilor sexuale și care ar putea fi încă în pericol, este important să se semnaleze aceste aspecte **serviciilor de asistență**.
- În unele țări, **întrebarea legată de autoidentificarea etnică este considerată deosebit de sensibilă și dificilă**. Se recomandă avertizarea respondenților cu privire la acest aspect înainte de a se pune această întrebare, oferindu-le posibilitatea de a o ignora complet dacă doresc acest lucru.
- Țările și colecții de date sunt încurajați să sprijine și să promoveze „**proprietatea asupra datelor**” în rândul minorităților etnice/bazate pe rasă, de exemplu, prin cooperarea cu comunitățile etnice în ceea ce privește analiza datelor, prezentarea și diseminarea rezultatelor.

CUM PUTEȚI SĂ CONTACTAȚI UE

Deplasându-vă personal

În întreaga Uniune Europeană, există sute de centre de informare Europe Direct. Puteți găsi adresa centrului situat cel mai aproape de dumneavoastră pe următoarea pagină web:

https://europa.eu/european-union/contact_ro.

Prin telefon sau e-mail

Europe Direct este un serviciu care vă oferă răspunsuri la întrebările privind Uniunea Europeană. Puteți contacta acest serviciu:

- sunând la numărul de telefon gratuit 00 800 6 7 8 9 10 11 (anumiți operatori pot taxa aceste apeluri)
- sunând la numărul de telefon cu tarif normal +32 22999696 sau
- prin e-mail, la următoarea adresă: https://europa.eu/european-union/contact_ro

CUM PUTEȚI SĂ GĂSIȚI INFORMAȚII DESPRE UE

Online

Informații despre Uniunea Europeană în toate limbile oficiale ale UE sunt publicate pe site-ul web Europa, la următoarea adresă: https://europa.eu/european-union/index_ro.

Publicații ale UE

Puteți descărca sau comanda publicații ale UE gratuit și contra cost la următoarea adresă: <https://op.europa.eu/en/publications>. Puteți obține mai multe exemplare ale publicațiilor gratuite contactând Europe Direct sau centrul dumneavoastră local de informare (a se vedea https://europa.eu/european-union/contact_ro).

Dreptul UE și documente conexe

Pentru a obține informații juridice din UE, inclusiv întreaga legislație a UE începând din 1952 în toate versiunile lingvistice oficiale, accesați site-ul web EUR-Lex, la următoarea adresă: <http://eur-lex.europa.eu>

Date deschise ale UE

Portalul de date deschise al UE (<https://data.europa.eu/ro>) oferă acces la seturi de date din UE. Datele pot fi descărcate și reutilizate gratuit, atât în scopuri comerciale, cât și necomerciale.

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene